

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ประวัติ และพัฒนาการการดำเนินธุรกิจด้านโลจิสติกส์ของบริษัท ໄงວສກ ຈຳກັດ

4.1 ก่อนกำเนิดໄงວສກ

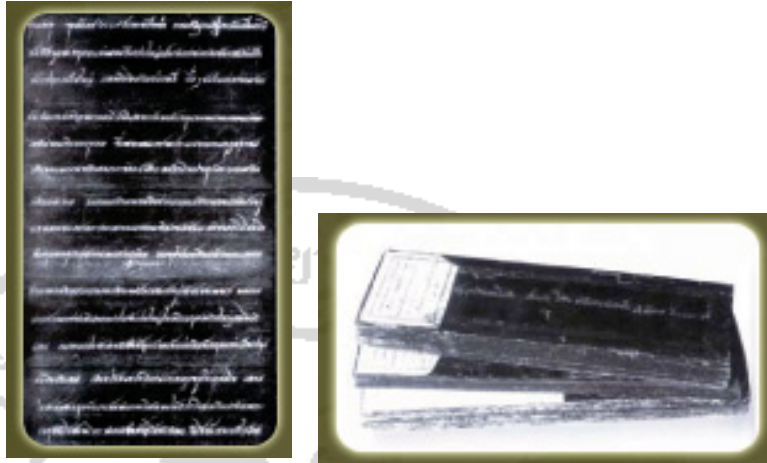
จากผลการศึกษาพบว่า การเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจของชาวตะวันตก โดยเฉพาะหลังจากที่รัฐบาลไทยสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 (ภาพที่ 4-1) ลงนามในสนธิสัญญาบาวริง (ภาพที่ 4-2) เมื่อ พ.ศ. 2498 โดยเซอร์ จอห์น บาวริง (ภาพที่ 4-3) ได้ส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจการค้าระหว่างประเทศและการดำรงอยู่ของกลุ่มพ่อค้าชาวจีน และชาวไทยเชื้อสายจีน ในสังคมไทย จากบทบาทสำคัญที่ชาวจีนเริ่มเข้ามากุมอำนาจทางเศรษฐกิจการค้าในไทย จนนำไปสู่การพัฒนาและขยายขอบเขตการทำธุรกิจด้านการขนส่ง ทั้งนี้เพื่อแข่งขันกับบริษัทขนส่งของชาวต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินกิจการโดยชาวตะวันตก โดยเฉพาะการก่อตั้งบริษัท ໄงວສກ ຈຳກັດในปี พ.ศ. 2472 นั้น นับว่าเป็นปรากฏการณ์สำคัญช่วงหนึ่งในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย อันเกิดจากการรวมตัวกันของพ่อค้านักธุรกิจชาวจีนในไทย 5 ตระกูล อันเป็นที่มาของคำว่า ໄงວສກ หรือโชคทั้งห้าประการ

ภาพที่ 4-1 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

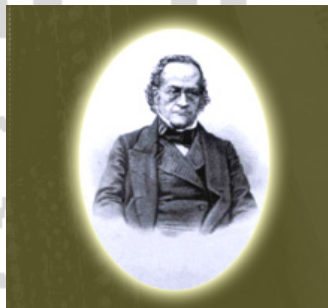
ที่มา : <http://www.ข่าวพระเครื่อง.com/2009/11/4.html>

ภาพที่ 4-2 สมุดไทยคำสนธิสัญญาเบาว์ริง ฉบับคัดลอกแปลเป็นภาษาไทย
ปัจจุบันเก็บรักษาที่หอสมุดแห่งชาติ (ภาพจาก พระจอมเกล้า
"King Mongkut" พระเจ้ากรุงสยาม หน้า 168)

ที่มา : http://3king.lib.kmutt.ac.th/King4_200/chap4/page7.html

ภาพที่ 4- 3 เซอร์ จอห์น บาว์ริง ทูตจากประเทศอังกฤษที่มาขอทำสนธิสัญญาการค้ากับประเทศไทย
และเป็นที่มาของชื่อสนธิสัญญาบาว์ริง ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสังคมไทย

ที่มา : http://3king.lib.kmutt.ac.th/King4_200/chap4/page7.html

หากย้อนหลังไปศึกษาถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวจีน 5 ตระกูลใหญ่รวมตัวกันเช่นนี้ ก็เพื่อ
แก้ไขปัญหาที่บริษัทเดินเรือต่างประเทศ ซึ่งเวลานั้นเป็นของชาวตะวันตกทั้งสิ้น เช่น บริษัทอีสต์
เอเชียติก ของเดนมาร์ก ที่มีคลังสินค้าเองสำหรับซื้อข้าว ไม้สัก จากไทยขนส่งไปต่างประเทศ และ
บริษัทบริติช อินเดีย ของประเทศอังกฤษ เป็นต้น กำหนดค่าระวางเรือที่สูงมากและความไม่
แน่นอนในการว่าจ้างขนส่ง ภาวะความไม่เป็นธรรมนี้ดำเนินต่อเนื่องมายาวนาน สร้างแรงบีบคั้น

อย่างมาก ให้พ่อค้าชาวจีนทั้งในไทยและประเทศอื่นๆ ที่ชาวจีนมีเครือข่ายการค้าส่งออก นอกจากนี้ การขนส่งทางเรือในเวลานั้นยังเกี่ยวข้องกับกรอพยพของชาวจีนที่ข้ามน้ำข้ามทะเลจากมาตุภูมิ มายังดินแดนสยามประเทศด้วย จากวิเทโศบายที่ปรากฏในพระราชดำริสันเกล้ารัชกาลที่ 5 (ภาพที่ 4- 4) ที่ทรงย้าถึงประโยชน์ที่จีนอพยพเข้ามาในไทยว่า

“... ไซ้ว่าแต่ตัวเราฤาในเวลาปัจจุบันนี้ ถึงพระเจ้าแผ่นดินอันเปน
บรรพบุรุษของเราแต่ในปางก่อนล่วงลับมาช้านาน ย่อมลงเห็นเปน
อย่างเดียวยิ่งยืนมาว่า พวกจีนทั้งหลายที่เข้ามาในกรุงสยามนี้
ย่อมมาทำการให้เป็นความเจริญแก่แผ่นดินของเราเปนอันมาก
... เพราะฉะนั้นเมื่อพวกจีนเข้ามามากขึ้นเพียงใด เราก็ยิ่งเป็นที่พอใจ”

(ประชุมพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ หน้า 181-185 อ้าง กรรณิการ์
ตันประเสริฐ 2543 : 25 –รักษาตัวสะกดตามต้นฉบับ) (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.
2545 : 181-185)

ภาพที่ 4- 4 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

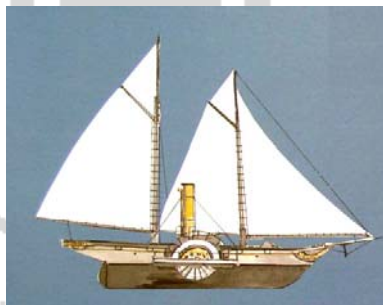
ที่มา : <http://www.vcharkarn.com/include/vcafe/showkratoo.php?Cid=18&Pid=38773>

การที่พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยบริษัทเดินเรือของชาวตะวันตก ก็เนื่องจาก หลังยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 18 หรือพุทธศตวรรษที่ 23 หนึ่งใน เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงโลกอย่างมากคือการเดินเรือกลไฟ (ภาพที่ 4- 5) ที่เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทั้งที่ก่อนหน้านี้ ชาวจีนได้ชื่อว่ามีควมเชี่ยวชาญในการเดินเรือทะเลด้วยเรือสำเภาใช้ใบ (ภาพที่

4- 6 และ 7) มาช้านาน กิจการอย่างใหม่นี้ทำให้ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก นอกจากนี้ยังต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเรื่องเครื่องจักรกลต่างๆ ที่เป็นวิทยาการใหม่และตอนนั้นยังเผยแพร่เฉพาะในหมู่ชาวตะวันตกเท่านั้น

อย่างไรก็ดี ความไม่เป็นธรรมต่อการให้บริการขนส่งทางเรือจากบริษัทชาวตะวันตก ยังดำเนินเรื่อยมาอีกนาน ก็ได้เกิดบริษัทเดินเรือที่ดำเนินการโดยชาวจีนในไทยและชาวจีนในชวเถา ขึ้นในปี พ.ศ. 2451 (พรรณี บัวเล็ก, 2545 : 52) อันเป็นปลายสมัยรัชกาลที่ 5 โดยพ่อค้าโรงสีกลุ่ม เลียมฮั่ว นำโดยพระอนุวัตรราชนิคมหรือยี่ก่องสง (ภาพที่ 4-8) และโรงสีกิมเซ่งหลี (พระโสภณ เพ็ชรรัตน์) เป็นหัวหน้าชักชวนบรรดาพ่อค้าจีนหลายคนเข้าหุ้นส่วนตั้งบริษัทเดินเรือขึ้นใหม่และ แต่งตั้งนายสุนกิมฮวด (โกศล สุนตระกูล) เป็นผู้จัดการคนแรก บริษัทใหม่นี้ได้สร้างท่าเรือของตนเอง อยู่ใกล้ท่าวัดยานนาวาแต่ยังว่าเช่าเรือของนอร์เวย์มาเดินระหว่างกรุงเทพฯ ฮ่องกง ชวเถา เป็นประจำทุกสัปดาห์ (เอก วิสกุล, 2492 : 12)

ภาพที่ 4- 5 เรือชื่อเอ็กซ์เพรส เป็นเรือกลไฟลำแรกที่มาปรากฏในประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 3

ที่มา : http://www.phuketdata.net/main/images_stories/easygallery/resized//32/1249861402_kangxi-reise.jpg

ภาพที่ 4- 6 ภาพวาดเรือสำเภาใช้ใบของชาวจีน

ที่มา : http://www.phuketdata.net/main/index.php?option=com_easygallery&act=photos&cid=3972&Itemid=26

ภาพที่ 4- 7 การขนส่งข้าวโดยเรือสำเภาจีนในสมัยโบราณ

ที่มา : http://www.thaihandiworks.com/KhunKhao_L05P03.html

ภาพที่ 4- 8 พระอนุวัตรราชนิคม (ยี่กอฮง)

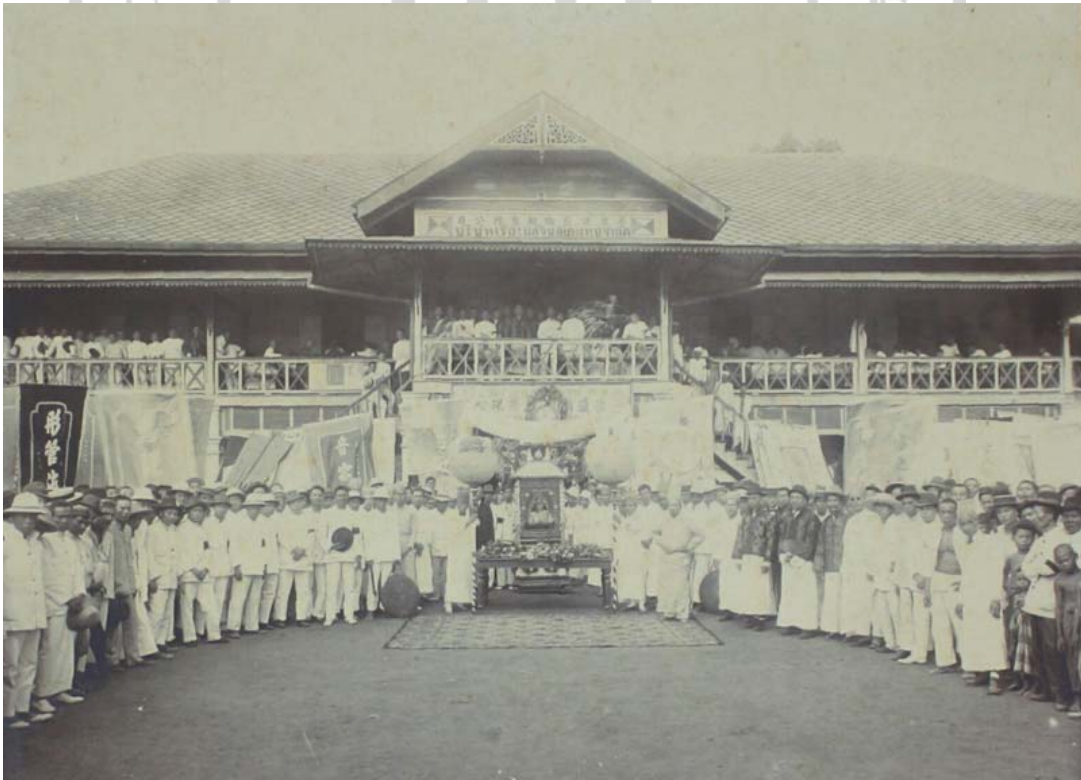

ที่มา : http://www.mengamulet.com/images/main_1216787936/DSCN0418.gif

การศึกษาจากภาพถ่ายเก่า (ภาพที่ 4- 9) ซึ่งปัจจุบันอยู่ในความครอบครองของทายาท นาย โส่วเต็กชวน (ตระกูลบลสุข) นี้ ทำให้เห็นถึงฐานะของบริษัทเรือเมล์จีนสยามในเวลานั้นได้ค่อนข้างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะและขนาดของอาคารที่ทำการ กิจการที่รับขนส่ง ซึ่งนอกจากสินค้าและคนอพยพแล้วบริษัทยังรับส่งศพชาวจีนฐานะดีกลับสู่ดินแดนมาตุภูมิด้วย บริษัทเรือเมล์จีนสยามดำเนินกิจการมาด้วยดีในช่วงแรก การมีท่าเรือของตัวเอง ทำให้ท่าเรือแห่งนี้ได้รับการบรรจุชื่อในแผนที่กรุงเทพฯ ยุคหนึ่ง (ภาพที่ 4- 10) กล่าวได้ว่าความพยายามในการจัดตั้งบริษัทเดินเรือของชาวจีนจนเป็นผลสำเร็จนี้เกิดจากความรู้สึกชาตินิยมของชาวจีนในขณะนั้นที่ต้องการสร้างชาติจีนให้

แข็งแกร่งและสามารถต่อสู้กับชาติตะวันตกได้ ดังนั้นความสามารถในการสร้างกิจการเดินเรือจึงเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้กับชาติตะวันตกได้เช่นกัน และด้วยเหตุนี้เองทำให้ชาวจีนด้วยกันพากันอุดหนุนกิจการของเรือเมล์จีนสยามอย่างมาก (พรรณี บัวเล็ก. 2545 : 54) อันอาจด้วยเหตุผลเงินนิยมหรือถูกบังคับก็ได้ ดังปรากฏในเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติว่า ยี่ก่อง ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งได้เอาพลตระเวนซึ่งปกติประจำอยู่ที่โรงหอยของตน (ยี่ก่องมีกิจการโรงหอยกขอด้วย) ไปคอยยืนกำกับให้คนโดยสารใช้บริการเรือเมล์จีนสยาม (หจช.,ร.5 น.8.1/555 และ ร.5 น.8.7/18) ข้อความว่า “ยี่ก่องเอาพลตระเวนซึ่งประจำรักษาโรงหอยไปกำกับจัดการให้คนโดยสารเรือเมล์” พจนานุกรมเหืองอรุณ. 2523 : 104)

ภาพที่ 4-9 การส่งศพลงเรือเดินทางไปยังประเทศจีนบรรดาญาติมิตรของผู้วายชนม์ ซึ่งพิจารณาจากภาพถ่ายตรงกลาง น่าจะเป็นสุภาพสตรี ภาษาก่อนป้ายบนอาคารชั้นสองอ่านในสำเนียงจีนแต้จิ๋วว่า ตง เซียม หล่ง จู่ง กงซี ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า บริษัท ทำเรือจีนสยาม จำกัด

ที่มา : ทายาทโล้วเต็กชวน

ภาพที่ 4-10 แสดงที่ตั้งท่าเรือเมล์จีนสยาม ริมลำน้ำเจ้าพระยาใกล้ท่าวัดยานนาวา

สังเกตว่าเวลานั้น บริเวณใกล้เคียงทั้งสองฝั่งลำน้ำ เรียงรายไปด้วยกิจการโรงสีข้าวของชาวจีนในไทย แต่ต่อมาบริษัทก็ประสบภาวะขาดทุน เนื่องจากแข่งขันกันตัดราคากับบริษัทเดินเรือของเยอรมัน สิ่งที่น่าสนใจคือการแข่งขันกันนั้นเริ่มตั้งแต่ซื้อเรือ เรือเมล์จีนสยามมักตั้งชื่อเรือจากชื่อในพงศาวดารจีนเรื่องไชอัน ในขณะที่เรือของบริษัทเยอรมันจะตั้งชื่อจากพงศาวดารจีนเรื่องสามก๊ก เช่น เรือชื่อ ขงเบ้ง (เอก วิสกุล. 2492 : 13) การแข่งขันชิงไหวชิงพริบนี้ดำเนินมานานหลายปี จนในที่สุดบริษัทเรือเมล์จีนสยามก็ต้องล้มเลิกกิจการ ในปี พ.ศ. 2453 เพราะประสบภาวะขาดทุนอย่างหนักหลังจากเปิดดำเนินการมาได้เพียง 2 ปี

อย่างไรก็ตาม กิจการเดินเรือระหว่างประเทศที่ดำเนินการโดยชาวจีนหลังจากเรือเมล์จีนสยามเลิกกิจการไป ก็มีอีกหลายรายเนื่องจากธุรกิจการค้าส่วนใหญ่ยังอยู่ในมือชาวจีน โดยเฉพาะการค้าข้าวและกิจการโรงสี ซึ่งในเวลานั้นเจ้าของโรงสีชาวจีนมักตั้งโรงสีริมลำน้ำ โดยเฉพาะปรากฏหนาแน่นมากริมลำน้ำเจ้าพระยา (ภาพที่ 4- 11) ดังคำสัมภาษณ์คุณอำนวย กุลพานิช (3 กันยายน 2552 : สัมภาษณ์) ว่าที่ตั้งของท่าเรือมักจะอยู่แถววัดยานนาวา และพ่อค้าข้าวสมัยนั้น มักจะซื้อที่ดินติดบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากแหล่งปลูกข้าวของเกษตรกรอยู่กระจัดกระจายแถวจังหวัดนครสวรรค์ในปัจจุบัน ดังนั้นการขนส่งจึงนิยมใช้ทางน้ำ เนื่องจากทางถนนไม่ดี อีกทั้งมีต้นทุนต่ำ โดยโรงสีส่วนใหญ่จะไม่มีเรือของตนเอง เรือที่เทียบท่าโรงสีจะเป็นเรือขนาดเล็กที่เรียกว่าเรือฉลอม ซึ่งลำเลียงข้าวมาจากแหล่งต่างๆ ภายในประเทศ โดยการดำเนินการขนส่งสินค้าและข้าวทางเรือไปต่างประเทศในช่วงนี้ ก็ยังเป็นลักษณะเช่าเรือกลไฟของชาวตะวันตกมาดำเนินการ เช่น ห้างยูเสง ห้างบัวนเฮง รายที่ประสบความสำเร็จมีกำไรมากในเวลานั้น คือ หลวงจิตรจางควานิข หรือ หลีเต็กอ (เอก วิสกุล. 2492 : 45)

สิ่งหนึ่งที่พอจะสรุปเป็นเบื้องต้นในที่นี้ว่า กิจการหลักของพ่อค้าใหญ่ชาวจีนระดับ “เจ้าสัว” ในเวลานั้นมักมีธุรกิจคาบเกี่ยวตั้งแต่กิจการโรงสี การค้าส่งข้าว การเดินเรือ และต่อมาก็คือกิจการประกันภัย และการธนาคาร ซึ่งทำให้เห็นวิสัยทัศน์ในการทำธุรกิจของชาวจีนที่มักดำเนินไปอย่างเป็นลูกโซ่และครบวงจร นำสังเกตต่อไปว่ากิจการเหล่านี้ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก หรือต้องใช้เครื่องจักรเครื่องมือที่มีราคาสูง

ภาพที่ 4- 11 โรงสีข้าวริมแม่น้ำเจ้าพระยา

4.2 ก่อกำเนิดโจวฮก

สำหรับบริษัทโจวฮกนั้น แต่เดิมเกิดจากการรวมตัวของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนจาก 3 ตระกูล คือ บุลสุข¹ บุลกุล² กอวัฒนา³ โดยนายตันจินเก่ง⁴ ได้รับการชักชวนมาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ (นพดล ดิยะพงษ์ประพันธ์, 25 กุมภาพันธ์ 2552 : สัมภาษณ์) ดำเนินธุรกิจด้านการขนส่งสินค้าทางเรือในประเทศไทย ในชื่อว่า ยู่หัวหลี ในช่วงแรกมีพนักงานประมาณ 10-20 คน ต่อมาจึงมีพ่อค้าใหญ่เข้ามาร่วมสมทบอีก 2 ตระกูลรวมเป็น 5 ตระกูล และเปลี่ยนชื่อบริษัทใหม่เป็น บริษัท โจวฮก จำกัด ตามหลักฐานการจดทะเบียนกับกรมทะเบียนการค้าเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2472 (ภาพที่ 4-12) ดำเนินธุรกิจรับขนส่งสินค้าพืชผลทางการเกษตร เช่น ข้าว ข้าวโพด ยางพารา ไม้ซุง ไปยังประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง และรับขนส่งสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ เช่น กระเบื้องจากจีนผ่านทางฮองกง

(คณะผู้บริหารและผู้อาวุโสของบริษัท โจวฮก จำกัด, 11 กุมภาพันธ์ 2552 : สัมภาษณ์)

การเชิญนายตันจินเก่ง มารับหน้าที่เป็นผู้จัดการนั้น เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการขนส่งทางทะเลและเคยทำงานด้านนี้กับตระกูลหวังหลี่มาก่อน นอกจากนี้ นายตันจินเก่งยังมีความรู้ในงานคอมพิวเตอร์ (comprador-นายหน้าติดต่อด้านธุรกิจกับชาวต่างชาติ) ซึ่งเป็นกิจการเกี่ยวเนื่องกับการขนส่งทางเรือด้วย

¹ ต้นตระกูลบุลสุขคือ โฉ่วเต็กชวนหรือเอกสารบางฉบับออกสำเนียงเป็น โฉวเต็กชวน

² ต้นตระกูลบุลกุล คือ ม้าเลียบบุน นำสังเกตว่าพยางค์แรกของนามสกุลนี้ สะกดด้วยสระอุ ต่างจากนามสกุลบุลกุล ซึ่งอันที่จริงจะต้องเป็นสระอู ตามราชทินนามของผู้ขนานนามให้คือ หลวงพิบูลสงคราม และยังมีนามสกุลในชุดเดียวกันนี้อีกเช่น บุลภักดิ์ แต่ที่ใช้สระอูอาจเกิดจากความผิดพลาดทางทะเบียนราษฎร ในเวลานั้น (กิม บุลสุข, 27 มค. 2554, สัมภาษณ์)

³ ต้นตระกูลกอวัฒนา คือ กอเป็กเจียง หรือเอกสารบางฉบับออกสำเนียงเป็น โกเป็กเจียง

⁴ ต้นตระกูลตันฐวนีคย์ โดยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามสกุล

ภาพที่ 4-12 ใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนบริษัทโรงสอ จำกัด เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2472
แต่ในเอกสารของเอก วิสกุล (2492 : 46) ระบุปีก่อตั้งโรงสอว่าเป็น พ.ศ. 2470

ที่มา: บริษัท โรงสอ จำกัด

รายนามผู้ก่อตั้งโรงสอ ได้แก่

1. นายโลเตียกชวัน บุลสุข เจ้าของโรงสีลิ้มเฮงจั้น
2. นายม้าเลียบคุน บุลกุล เจ้าของโรงสีจินเต็ง
3. นายโกเป็กเจียง กอวัฒนา เจ้าของโรงสีง่วนเจียงเฮง
4. นายตันลูเซ็ง พักฆาภรณ์ ห้างยูฮั่วหลี
5. โรงสีเซียงกี้จั้น

จากรายชื่อข้างต้น จะเห็นได้ว่า พ่อค้าหรือนักธุรกิจชาวจีนเหล่านี้ มักมีกิจการเกี่ยวเนื่องกับข้าว เช่น กอเป็กเจียง (กอวัฒนา) เจ้าของโรงสีง่วนเจียงเฮง ตันยูเจียง (ตระกูล ตันทศพรษฐี) เจ้าของโรงสีเซียงกี้จั้น มีแต่ตันลูเซ็ง (พักฆาภรณ์) เจ้าของห้างยูฮั่วหลี เป็นรายเดียวที่ไม่ได้ทำกิจการโรงสี

ความเชี่ยวชาญเรื่องข้าวของพ่อค้าจีน ทำให้รัฐบาลไทยเชิญเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับกิจการข้าวของประเทศ เช่นนายม้าเลียบคุน (เชคพันธุ บุลสุข. 12 มีนาคม 2552 : สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับหลักฐานจากภาพถ่ายกรรมการในการประกวดพันธุ์ข้าวเมื่อปี พ.ศ. 2500 (ภาพที่ 4- 13) ที่มีนายม้าเลียบคุน และนายโล้วเต็กชวณ นั่งแถวหน้า คนที่ 3 และ 4 จากซ้ายไปขวา รวมอยู่ด้วยที่น่าสนใจคือกิจการเกี่ยวกับข้าวของตระกูลบูลกุล ได้ขยายขยายพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนไปสู่ธุรกิจไซโลข้าว ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

ภาพที่ 4- 13 คณะกรรมการประกวดพันธุ์ข้าวทั่วประเทศและแขกผู้มีเกียรติ พ.ศ. 2500

ที่มา: ทายาทนายโล้วเต็กชวณ

ความหมายของคำว่า “โจวฮก”

ชื่อ โจวฮก (ภาพที่ 4- 14) หรือโหวงฮก ถ้าอ่านตามสำเนียงแบบจีนแต้จิ๋วออกเสียงว่า “โหวงหก” (ประพจน์ สุภรณ์มนตรี. 30 สิงหาคม 2552 : สัมภาษณ์) มีความหมายหลายประการ แต่ที่ใช้กันแพร่หลาย คือ

- 1 ร่ำรวย
- 2 อายุยืน
- 3 มีบุญวาสนา
- 4 สุขสบาย
- 5 มีลูกหลานมากมาย

ภาพที่ 4- 14 ป้ายชื่อบริษัท โจวฮก จำกัด เขียนด้วยภาษาไทย จีน และอังกฤษ ปัจจุบันอยู่ที่ อาคารปัญญาธานี

ที่มา: บริษัท โจวฮก จำกัด

ภาพที่ 4- 15 ชื่อบริษัท โหวงฮก จำกัด ขอบป้ายเป็นลายประแจจีน ปัจจุบันอยู่ที่อาคาร
ปัญญาณี

ที่มา : บริษัท โหวงฮก จำกัด

ป้ายนี้ได้จัดทำขึ้นใหม่จากป้ายเดิมที่มี 3 ภาษา ไทย จีน อังกฤษ อยู่เหนือประตูทางเข้าสำนักงานแห่งที่ 3 ที่ถนนทรงวาด เมื่อย้ายมาสาทร จึงจัดทำป้ายใหม่ขึ้น โดยแกะตัวอักษรทุกตัวจากป้ายเดิม และยังรักษาคำว่า “โหวง” ที่มีอักษรหอหีบนำ จากความเข้าใจผิดของช่างปูนที่ทำตามสำเนียงพูด โหวงฮก จึงต่างจาก “โหวงก” ตามชื่อที่จดทะเบียนการค้า (กิม บูลสุข, 26 มค. 2554, สัมภาษณ์)

นอกจากตั้งชื่อบริษัทที่เป็นภาษาจีนแล้ว เรือลำแรกๆ ที่ชื่อมาจากต่างประเทศก็ตั้งชื่อเป็นภาษาจีน ดังเช่น เรือลำแรกที่ชื่อชื่อ PROSPER ออกสำเนียงเป็น โปรสเปอร์ แปลว่า เจริญรุ่งเรือง มันคง มีชื่อภาษาจีนว่า ไต้ลี้ฮั่ว เป็นเรือเก่าใช้งานแล้ว จากต่างประเทศ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2502-2503 ซึ่งข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รุ่นเก่าของกรมศุลกากรบอกว่าเป็นเรือที่ขับเคลื่อนด้วยพลังไอน้ำ (STREAM SHIP) และมีการจัดซื้อเรือเพิ่มอย่างต่อเนื่องในเวลาต่อมา โดยตั้งชื่อเรือที่เป็นทั้งภาษาจีน เช่น เรือมุ่ยฮก มุ่ยเฮง มุ่ยมุ่ยอันน์ และที่เป็นภาษาตะวันตก เช่น แอนเนริค ปีเตอร์รีด เป็นต้น (ภาพที่ 4- 16) แต่ชื่อเรือถัดจากยุคนี้ มักนำนามสกุลของหุ้นส่วนผู้ก่อตั้งมาใช้ เช่น เรือ บูลสุข เคียงศิริ ดันฐวนิตย์ เป็นต้น ปัจจุบันชื่อเรือของโหวงฮกมักลงท้ายด้วยคำว่า “ภูมิ” อันหมายถึงถึง

ภูมิภาค จากภาษาอังกฤษว่า region เช่นชื่อเรือ ยันตรภูมิ ตามที่ปรากฏในโลโก้ที่ระลึกในการฉลองเรือ (ภาพที่ 4- 17) เรือศิริภูมิ เป็นต้น

ภาพที่ 4- 16 บัญชีรายชื่อเรือของบริษัท โฉวสก จำกัด ในปี 2506

3		
美 栳 船 東	เจ้าของเรือ มุขสก	1.....10
美 典 船 東	เจ้าของเรือ มุขเฮง	11.....20
美 安 船 東	เจ้าของเรือ มุขอัน	21.....30
栳 安 船 東	เจ้าของเรือ กุกัก	31.....40
安 利 船 東	เจ้าของเรือ แอนเนริค	41.....50
得利 船 東	เจ้าของเรือ ปีเตอร์ริค	51.....60
大利 華 船 東	เจ้าของเรือ โปรสเปอร์	61.....70
大 偉 遠 船 東	เจ้าของเรือ คาวิเกิน	71.....80
新 伟 遠 船 東	เจ้าของเรือ แชนวิเกิน	81.....90
美 南 船 東	เจ้าของเรือ มุขน่า	91.....92
士 榮 共	กัปตันเรือ สวินเซ็น	93
美 士 美 船 東	กัปตันเรือ ไฮริชเยสเซ็น	94
美 西 美 船 東	" " ฮาคอนเซน	95

ภาพที่ 4- 17 โล่ที่ระลึกในโอกาสฉลองเรือย่นตรภูมิ

ที่มา : บริษัท โฉวฮก จำกัด

จากความอดสาหัส บากบั่นและเชื่อมั่นของผู้บริหารและพนักงานทุกคนที่ร่วมกันแก้ไข ปัญหาต่างๆ ในขณะเดียวกันก็พยายามเสริมสร้างความเข้มแข็งมั่นคงของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ ทำให้กิจการเดินเรือของบริษัท โฉวฮก จำกัด เป็นที่รู้จักกันอย่างต่อเนื่องในสังคมไทย โดยเฉพาะช่วง ก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 “สมัยนั้น ไม่มีใครไม่รู้จักโฉวฮก” (กลุ่มนัก นสพ.จินอาวุโสใน ไทย. 8 มีนาคม 2552 : สัมภาษณ์) คำกล่าวนี้สอดคล้องกับหลักฐานข้อมูลจากโฆษณาในหน้า หนังสือพิมพ์จินหัวซิงยื่อเป่า ซึ่งตีพิมพ์ พ.ศ. 2476 ฉบับวันที่ 15 พฤศจิกายน 1933 และฉบับวันที่ 28 พฤศจิกายน 1933 (ดร.นริศ วศินานนท์, ผู้แปล.) (ภาพที่ 4- 18 และภาพที่ 4- 19)

โฆษณา หนังสือพิมพ์ภาษาจีน เว้นไว้ 2 หน้า

ประกาศโปรดทราบ

บริษัทของเรามีเรือขนส่ง ที่ปลอดภัย สะดวกรวดเร็วเป็นจำนวนมาก เส้นทางระหว่าง ชัวเถา
ฮ่องกง ไหหล่า ลิงคโปร์ เป็นต้น เรือของเราที่มีที่นั่งกว้างขวาง ห้องน้ำสะอาด อากาศเย็นสบาย
ถูกสุขลักษณะ มีอาหาร เครื่องดื่ม บริการอย่างครบครัน ประกาศให้ทราบสำหรับทุกท่านที่สนใจ
ทางเรายินดีรับการติดต่อ

ตารางการเดินทางเรือตามสุรยศติของบริษัท (อิงตามปฏิทินจีน)

- เรือหมุยน้ำ เดินทางไป ฮ่องกง ชัวเถา
ปฏิทินสุรยศติ วันที่ 18 ตุลาคม จันทรคติวันที่ 1 พฤศจิกายน
- เรือหมุยตัง เดินทางไป ฮ่องกง ชัวเถา
ปฏิทินสุรยศติวันที่ 3 พฤศจิกายน จันทรคติวันที่ 16 กันยายน
- เรือหมุยอั้ง เดินทางไป ฮ่องกง
ปฏิทินสุรยศติวันที่ 13 ตุลาคม จันทรคติวันที่ 26 กันยายน
- เรือหมุยตงมุย เดินทางไป ฮ่องกง ไหหล่า
ปฏิทินสุรยศติวันที่ 11 พฤศจิกายน จันทรคติวันที่ 24 กันยายน
- เรือหมุยไซมุย เดินทางไป ฮ่องกง ไหหล่า
ปฏิทินสุรยศติวันที่ 8 มกราคม จันทรคติวันที่ 21 กันยายน
- เรือออตัง เดินทางไป ฮ่องกง
ปฏิทินสุรยศติวันที่ 20 พฤศจิกายน จันทรคติวันที่ 3 ตุลาคม
- เรือโจวฮก เดินทางไป ลักเจีย
ปฏิทินสุรยศติวันที่ 15 พฤศจิกายน จันทรคติวันที่ 28 กันยายน
- เรือซาเฮ้า เดินทางไป ลักเจีย
ปฏิทินสุรยศติวันที่ 15 ตุลาคม จันทรคติวันที่ 12 กันยายน

ผู้แทนจำหน่าย

ฮ่องกง-ห้างจั้งเส็ง

ชัวเถา-ห้างสรรพสินค้าหัวเซียง

ไหหล่า-อาคารเอียงฮวง

เจียลัก-ห้างลั้งเส็ง

บริษัท โจวฮก จำกัด

เลขที่ 1006 ถนนทรงวาด เบอร์โทรศัพท์ 1682 338

ประกาศย้ายสถานที่ทำการ

เพื่อความสะดวกในการติดต่อกิจการกับทางบริษัท บริษัทของเราจึงย้าย
สำนักงานใหม่ มาที่เลขที่ 127 ถนนสาทรใต้ ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม เป็นต้นไป
สำหรับหน่วยงานที่ต้องการติดต่อ ขอเชิญติดต่อได้ที่สำนักงานใหม่

บริษัท โฉวสกล จำกัด

เบอร์โทรศัพท์ 2861846 2861969

2861839 2861783

2861912

ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2519 (ค.ศ. 1976)

4.3 สถานที่ตั้งบริษัท ไหวสอก จำกัด : ภาพสะท้อนการพัฒนาย่านธุรกิจของไทย

4.3.1 ไหวสอกที่ทรงวาด ย่านธุรกิจจีนและย่านขนส่งแห่งแรกในประเทศไทย

ที่ทำการของ ไหวสอก ในระยะแรก แม้มีพื้นที่ค่อนข้างน้อย แต่ก็สามารถดำเนินกิจการใหญ่โตได้ โดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจเดินเรือกับต่างชาติ ด้วยหลักการสำคัญคือ “รักษาคำพูด บริการดี” ทำให้มีการตั้งข้อสังเกตว่า ในสมัยก่อนคุณธรรมในการดำเนินธุรกิจมีความสำคัญกว่าอาคารที่ทำการ อันเป็นวัตถุภายนอก หรือเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้กิจการของ ไหวสอก ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องก็เนื่องจากสถานที่ทำการของ ไหวสอก 3 แห่งนี้ตั้งอยู่ในย่านทรงวาด ในที่นี้จึงขอปูพื้นฐานเรื่องของถนนทรงวาด อันเป็นย่านธุรกิจสำคัญของกรุงเทพฯ และของประเทศไทยในเวลานั้น

สันตนิยั วโรบล (2546 : 27-28) กล่าวถึงถนนทรงวาดพอสรุปในที่นี้ว่าเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากิน โดยเฉพาะชาวจีนมาแต่ครั้งต้นกรุงรัตนโกสินทร์ มีสภาพแออัดไม่เป็นระเบียบ ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่สร้างด้วยไม้ไผ่หลังคามุงแฝก ทำให้เกิดเพลิงไหม้บ่อยครั้ง หลังจากเกิดเพลิงไหม้ทุกครั้ง สำเพ็งก็จะยิ่งแออัดไปกว่าเดิม จนในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่เกิดเพลิงไหม้ครั้งใหญ่ จึงทรงถือโอกาสปรับปรุงบริเวณสำเพ็งให้ดีขึ้น ด้วยการตัดถนนและจัดระเบียบที่อยู่อาศัยใหม่ ครั้งนั้นสมเด็จพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เวลานั้นทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ ได้ถวายความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางการตัดถนนแถบสำเพ็ง เพื่อความสะดวกในการคมนาคมและการพาณิชย์ พร้อมทั้งทรงตั้งชื่อถนนไว้ทั้งห้าสาย ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 ทรงเห็นชอบด้วย นอกจากนี้ยังมีพระราชดำริแนวถนนเพิ่มเติม โดยทรงวาดลงบนแผนที่เป็นแนวถนนเชื่อมกับถนนสายต่างๆ เช่น ถนนราชวงศ์ ทรงสวัสดิ์ เจริญกรุง จักรวรรดิ เพื่อให้การคมนาคมสะดวกยิ่งขึ้น ถนนใหม่สายนี้ต่อมาได้นามว่า **ทรงวาด** เพื่อเป็นเครื่องรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง (ภาพที่ 4- 20 และภาพที่ 4- 21)

ภาพที่ 4-20 แผนที่ถนนทรงวาด อยู่ใกล้กับแม่น้ำเจ้าพระยา ฉบับแก้ไขเมื่อ พ.ศ. 2455

ที่มา : คุณสมชัย กวางทองพานิชย์ ภูมิปัญญาวัฒนธรรมเงินเขตสัมพันธวงศ์

ภาพที่ 4-21 แผนที่ถนนทรงวาดปัจจุบัน มีแนวถนนขนานกับถนนเยาวราชและเจริญกรุง

ที่มา : <http://travel.mthai.com/view/40405.travel>

อัมพร เอี่ยมสุรีย์ (2537 : 28-29) ซึ่งบันทึกชีวิตประวัติของบิดา (คือนายเหี้ย กวาง เอี่ยม พ้อคำใหญ่ชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาเมืองไทย พ.ศ. 2445 หรือช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 เล่าถึงถนนทรงวาด ซึ่งเป็นสถานที่แรกที่บิดาใช้ชีวิตบนผืนแผ่นดินไทยว่า ย่านธุรกิจของกรุงเทพฯ ในระยะแรกคือบริเวณถนนทรงวาดและย่านสำเพ็ง ที่แถบนี้มีคนจีนอาศัยอยู่กันหนาแน่น ตึกกรมบ้านช่องบนถนนสายนี้ก่อสร้างตามแบบสถาปัตยกรรมจีนทางใต้ มีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งก่อสร้างในเมืองกวางเจาและซัวเถา บ้านเรือนสองฝั่งถนนจะใช้เนื้อที่ด้านหน้าเป็นร้านค้าด้านหลังเป็นโกดังเก็บของ ชั้นสองก็ใช้เป็นที่อยู่อาศัย บริเวณที่คิดแม่น้ำมักใช้เป็นที่เรือมีทั้งที่เป็นท่าเรือสาธารณะและท่าเรือส่วนบุคคล โดยท่าเรือแถบนี้เป็นแหล่งขนถ่ายสินค้านานาชาติ ทั้งผลิตผลทางการเกษตรในประเทศ สินค้าจากจีนและสินค้าจากประเทศอื่นๆ บางร้านก็ติดต่อธุรกิจกับประเทศแถบทางเหนือ เช่น กำกับคู่ค้าในเมืองเทียนสิน เซี่ยงไฮ้ กวางเจา ซัวเถาในประเทศจีน บางร้านก็ติดต่อการค้ากับฮ่องกง สิงคโปร์ เป็นต้น รวมถึงบริษัทโจวฮก ที่ถูกกล่าวถึงในฐานะที่เป็นบริษัทเดินเรือที่ใหญ่ที่สุดในขณะนั้น ดังความที่ว่า “...ที่นี้เป็นแหล่งกำเนิดของธุรกิจคนจีนสำคัญๆ หลายต่อหลายราย ตัวอย่างเช่นธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ บริษัทโจวฮก ซึ่งเป็นบริษัทเดินเรือแห่งใหญ่ที่สุดที่ดำเนินการโดยคนจีน บริษัทเรือเจริญโภคภัณฑ์ (เจียไต่) ก็ล้วนแล้วแต่มีจุดกำเนิดของธุรกิจบนถนนทรงวาดทั้งสิ้น...”

ถึงแม้บริษัทโจวฮก จำกัด จะมีที่ทำการตั้งอยู่ที่ถนนทรงวาด แต่ก็ไม่ได้ขนถ่ายสินค้าที่ทำทรงวาด เนื่องจากเรือขนส่งสินค้าขนาดใหญ่จะไปเทียบท่าที่ทำเรือคลองเตย ส่วนท่าเรือยานนาวาในสมัยนั้น ก็ยังเป็นเพียงท่าเล็กๆ ขณะที่ท่าเรือทรงวาด ก็เป็นที่ขนส่งสินค้าอีกท่าหนึ่งที่มีการขนถ่ายสินค้าจากเรือขนาดย่อมลงมา (นพดล ดิยะพงษ์ประพันธ์ เจ้าหน้าที่อาวุโสของบริษัท โจวฮก จำกัด. 16 สิงหาคม 2552 : สัมภาษณ์) คนจีนที่มาอยู่ทรงวาดนั้น ส่วนใหญ่มาพร้อมกับธุรกิจของตน รวมถึงธนาคารรุ่นแรกๆ ก็มักเกิดขึ้นในแถบนี้ เช่น ซีไห่ทง กรุงเทพฯ พาณิชยการ ถือเป็นแหล่งธุรกิจสำคัญเทียบกับสีลมในปัจจุบัน จึงกล่าวได้ว่าทรงวาดเป็นย่านธุรกิจของชาวจีนในไทยที่มีความคึกคักและมีชีวิตชีวา ดังคำสัมภาษณ์ของคุณนพดล ตอนหนึ่ง

“สมัยก่อนที่นี้การจราจรติดมาก เพราะมีรถบรรทุกสินค้า เกษตร และสินค้าต่างๆ จำนวนมาก เช่น การขายเชือก ปอ กระสอบ และสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเดินเรือ เวลาส่งของเสร็จ จะถอยรถแต่ละคันเพื่อเข้า-ออกจากถนนแต่ละซอย ต้องทะยอยถอยรถยนต์คันอื่นๆ ออกไปจากเส้นทาง

นั่นๆ ก่อน แล้วจึงจะขับออกมาได้ ... แม้แต่ลูกค้าของโรง
วสกเอง จอดมอเตอร์ไซค์ไว้ที่หน้าตึก และขึ้นไปติดต่อกับ
โจวสก พอลงมาอีกที มอเตอร์ไซค์หายไปแล้ว มีเหตุการณ์
อย่างนี้เกิดขึ้นบ่อยๆ”

ย้อนเวลาไปก่อนที่โจวสก จะสร้างอาคารปัญจธานีอันเป็นที่ทำการปัจจุบันของโจวสก
และบริษัทในเครือ อันมีสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการจราจรที่คับคั่งดังกล่าวแล้ว โจวสกที่
ทรงवादได้ย้ายที่ทำการ 4 ครั้ง แต่ครั้งก็จะอยู่ในละแวกใกล้ๆ กันนั่นเอง

1) อาคารหลังแรกของโจวสก ซึ่งหาคนทนเห็นได้ยากแล้ว แต่คุณเชิดพันธ์ บุลสุข
(ภาพที่ 4- 22) (12 มีนาคม 2552 : สัมภาษณ์) ปัจจุบันอายุ 82 ปี ขณะเล่าเรื่องราว เล่าว่าทุกเย็นในวัยเด็ก
อายุราว 11-12 ขวบ และพี่สาวคือคุณวิไล หวังหลี่ จะต้องมานั่งรอคุณพ่อคือเจ้าสัวโถ้วเด็กชวน
หนึ่งในผู้ก่อตั้ง โจวสก หลังเลิกเรียนจากโรงเรียนเผยอิง เพื่อกลับบ้านพร้อมคุณพ่อ คุณเชิดพันธ์
และคุณวิไลจะนั่งรออยู่ในรถที่จอดใต้ต้นก้ามปูใหญ่ทุกเย็น ต้นก้ามปูนี้อยู่ทางซ้ายของที่ทำการ
ซึ่งเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ปลุกแบบหลังเดี่ยว ครึ่งตึกครึ่งไม้อยู่ในซอยเล็กมาก เป็นซอยที่แยกมาจาก
ถนนทรงवादและเป็นซอยตัน เดินจากโรงเรียนเผยอิงขึ้นไปอีก 4 บล็อก ทำเรือที่ทรงवादนี้ ไม่มี
การขนส่งทางเรือ ที่นี่จึงเป็นแต่เพียงที่ทำการเท่านั้น (ถัดขึ้นไปทางท่าราชวงศ์เป็นท่าเรือहरิน ซึ่ง
เป็นท่าเรือไปจังหวัดทางภาคใต้) อยู่ที่นี้ราว 10-20 ปี ก็เกิดไฟไหม้ จึงย้ายไปแห่งที่ 2

ภาพที่ 4- 22 ภาพถ่ายหมู่ (แถวหลังยืนคนแรกซ้ายคือ คุณเพ็ง คนกลางคุณเพ็ง และคุณทรง
แถวนั่งซ้ายคือ คุณกำจร คุณย่าเวียน (กัลยาณมิตร) นั่งตักขวาคือคุณวิมล
คุณเชิดพันธ์ คุณโล้วเด็กชวน (ผู้นั่งตักคือ คุณชูพงศ์) และหมอกมล ลีถาวร
มูมขวาล่างตัวอักษรสีแดงอ่านว่า “เกียงจัน ช่างถ่ายรูป) ถนนเยาวราช กรุงเทพฯ)

ที่มา : ทายาทโล้วเด็กชวน อ่านภาพ: เชิดพันธ์ บุลสุขและ กิม บุลสุข

2) ย้ายชั่วคราวข้ามฝั่งถนนทรงวาดมาอยู่ริมหน้าเจ้าพระยา โดยอยู่ร่วมสำนักงานเดียวกับธุรกิจชินฮู ส่วนด้านข้างที่จะไปทางทำนน้ำราชวงศ์เป็น โกดัง และห้องเย็น (คุณอาฉัตติ โสธิกุล. 8 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์.)

3) ย้ายมาอยู่แถวถนนเดียวกับแห่งที่สอง ปัจจุบันนี้เป็นที่จอดรถใกล้ท่าเรือสวัสดี ที่ทำการแห่งนี้มีลักษณะเป็นอาคารห้องแถวครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้นครึ่ง มีประมาณ 10 คูหา ซึ่งโรงรถเช่าไว้ 2 คูหา โดยธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การหรือ BBC ซึ่งเพิ่งเปิดดำเนินการ ได้มาแบ่งเช่าทำการอยู่ด้วยที่ชั้น 1 ส่วนสำนักงานของโรงรถที่ทำการแห่งที่ 3 นี้ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ แบ่งใช้ประโยชน์ที่ดินเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกหัน ด้านหน้าออกถนนทรงวาด ส่วนที่ 2 คือบริเวณด้านหลัง

ห้องแถวที่ติดแม่น้ำเจ้าพระยานั้น เป็นชุมชนชาวจีนแต่จีวที่เช่าอยู่อาศัย ดังนั้นที่ทำการของโรงสกจึงหันหลังให้ชุมชนและแม่น้ำ แต่หันหน้าออกถนนทรงวาด (ภาพที่ 4- 23)

ภาพที่ 4- 23 เจ้าหน้าที่อาวุโสของโรงสก (จากซ้ายมือ คุณประวิช ประสิทธิศิริกุล และคุณนพดล ดิยะพงษ์ประพันธ์ ได้พาคณะวิจัยลงพื้นที่ถนนทรงวาด ชีบบริเวณอันเป็นที่ตั้งของที่ทำการแห่งที่ 3 ซึ่งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันเป็นที่จอดรถและอยู่ฝั่งตรงข้ามที่ทำการแห่งที่ 4)

4) ย้ายข้ามฝั่งถนนทรงวาด (ภาพที่ 4- 24) ต่อมาโรงสกได้เช่าที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินฯ เพื่อสร้างที่ทำการใหม่ สัญญา 15 ปี และต่อสัญญาทุก 3 ปี โดยทุกครั้งที่ต้องสัญญาจะต้องเสียค่า “แป๊ะเจี๊ยะ” ประมาณครั้งละ 2 แสนบาท การปลูกอาคารนี้ต้องออกแบบเอง แต่ต้องให้เป็นไปตามข้อกำหนดและแบบแปลนของสำนักงานทรัพย์สินฯ นับว่าเป็นอาคารทันสมัยมากในเวลานั้น มีบันไดหนีไฟ อาคารหลังนี้ปลูกหันหน้าออกถนนทรงวาด (จึงหันประจันหรือตรงข้ามกับที่ทำการแห่งที่ 2) ชั้นล่างเป็นที่ทำการของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด เป็นที่น่าสังเกตว่าโรงสกและสถาบันการเงินแห่งนี้มักอยู่ในที่ทำการเดียวกัน และที่ทำการโรงสกก็ยังคงชั้น 2 ส่วนชั้นสามเป็นที่ทำการของบริษัทกรุงเทพฯธนบุรีประกันภัย จำกัด คุณประวิช ประสิทธิศิริกุล (11 สิงหาคม 2552 : สัมภาษณ์) ซึ่งทำงานกับโรงสกตั้งแต่อายุ 14 ปี ในตำแหน่ง “office boy” เล่าให้

ฟังว่า “บริษัทให้พักอาศัยอยู่ที่ชั้น 4 ของอาคารหลังนี้ เพื่อทำหน้าที่คล้ายพ่อบ้าน เชิญธงบริษัทขึ้น และเชิญลงตอนเย็น เป็นสัญลักษณ์ว่าเปิด-ปิดทำการ”

ภาพที่ 4- 24 ที่ทำการแห่งที่ 4 ของโจวฮก (เป็นตึกที่สร้างตามแบบที่สำนักงาน
ทรัพย์สินฯ กำหนดเพื่อให้เกิดความปลอดภัย)

บริษัท โจวฮก จำกัด ตั้งอยู่ที่ทรงวาดไม่น้อยกว่า 35 ปี คือหลังจากหมดสัญญา 15 ปี และมีการต่อสัญญาทุก 3 ปี ได้ประมาณ 7-8 ครั้ง จึงได้มีแนวคิดในการย้ายที่ทำการใหม่ เนื่องจากข้อจำกัดด้านการจราจรที่คับคั่งและที่จอดรถดังที่กล่าวไว้แล้ว ประกอบกับมีธนาคารชนชาติมาขอเช่าอาคารเพื่อทำธุรกิจ แต่ติดขัดที่ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มีข้อกำหนดว่า โจวฮก จะต้องนำรายได้จากค่าเช่า 60 เปอร์เซ็นต์จ่ายให้แก่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ รวมถึงต้องรับผิดชอบเรื่องการเสียหายจากการให้เช่าอาคารด้วย เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขหลายๆ ข้อ รวมถึงเพื่อรองรับกิจการที่ขยายตัวไปข้างหน้า ทำให้โจวฮกตัดสินใจหาที่ดินผืนใหม่ในการสร้างที่ทำการ

4.3.2 บริษัท โงวฮก จำกัด ที่สาทรใต้

ที่มาของชื่อสาทรนั้น ศันสนีย์ วีระศิลป์ชัย (2546 : 205) เล่าว่ามาจากราชทินนามของเจ้าสัวยม (คหบดีชาวจีนตระกูลพิศลยบุตร) คือหลวงสาทรราชายุกต์ ได้อำนวยการให้ขุดคลองสายนี้ คนทั่วไปจึงเรียกคลองเจ้าสัวยมบ้าง คลองนายยมบ้าง คลองพ่อยมบ้าง ส่วนถนนอันเกิดจากดินที่ขุดมาถมนั้น ชาวยุโรปเรียกว่า ถนนพ่อยม [Poh Yom Road] (ภาพที่ 4- 25) เมื่อเจ้าสัวยมได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงสาทรราชายุกต์แล้ว จึงเรียกคลองและถนนนี้ว่าคลองสาทรและถนนสาทร ซึ่งปัจจุบันแบ่งเป็นสาทรเหนือ สาทรใต้

ภาพที่ 4- 25 สภาพคลองสาทรหรือคลองเจ้าสัวยมในอดีต(เห็นความร่วมมือของต้นมะฮอกกานีที่เรียงรายสองฝั่งคลอง)

ที่มา : http://www.horamahawej.com/content.php?cate=town_legend&id=1

ย่านสาทร จัดเป็นถิ่นพำนักและที่ทำการของชาวต่างชาติฐานะดีมานับแต่เนิ่น และมีการพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไปต่างจากย่านสีลมที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ดังปรากฏในหนังสือพิมพ์จีนที่โงวฮกลงแจ้งความย้ายที่ทำการมายังถนนสาทรเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2519 ครั้น โดยได้จัดซื้อที่ดินพื้นที่ 2 ไร่เศษ ราคาตารางวาละ 2 หมื่นบาท ในช่วงแรกได้สร้างเป็นอาคารที่ทำการ 2 ชั้น ครึ่งตึกครึ่งไม้ เป็นที่ทำการชั่วคราวก่อน เนื่องจากต้องรอใบอนุญาตสร้างตึกสูงจากทางราชการ (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของอาคารปัญญาธานี) เวลานั้นสภาพแวดล้อมของถนนสาทรยังเปลี่ยวมาก เต็มไปด้วยต้นขนุน มีรถเมล์ผ่านสายเดียวคือสาย 17 ตอนเย็นๆ หลังเลิกงานแล้ว จึงมักเล่นกีฬากระดานระหว่างพนักงานและผู้บริหารซึ่งสนับสนุนให้เล่นกีฬามาก (มนตรี สันติพันธ์พิทักษ์ และสมบุญ งามวุฒิวร. 8 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

บริษัท โฉวสกล จำกัด ดำเนินกิจการอยู่ที่อาคารหลังนี้ได้ระยะหนึ่ง ก็มีปัญหาเรื่องอาคารแตกร้าว เพราะสภาพดินเป็นดินอ่อน จึงได้เตรียมการที่จะสร้างอาคารใหม่สูง 10 ชั้น งบประมาณการก่อสร้างประมาณ 30 ล้านบาท แต่ติดขัดเรื่องการขออนุญาตสร้างอาคาร ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินการอยู่นาน 3 ปี (เปลี่ยนผู้ว่าราชการกรุงเทพฯไป 4 คน) จึงได้รับอนุญาต อาคารใหม่นี้มีความสูง 11 ชั้น คือ ตึกปัญญาภูมิ (ภาพที่ 4- 26) ต้องเพิ่มงบประมาณในการสร้าง สูงขึ้นเป็น 60 กว่าล้านบาท จัดเป็นอาคารที่สูงที่สุดในละแวกสาทรขณะนั้น โดยแบ่งพื้นที่อาคารให้ธนาคารซีทีบีแบงก์มาเช่าอยู่ ทำสำนักงานที่ทำการใหม่ ต่อจากนั้นก็มีการโอนอาคารให้ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยมาเช่าด้วย และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงขอเช่าส่วนหนึ่งของอาคาร เพื่อจัดตั้งศูนย์สอนภาษาจีน ซึ่งกรณีหลังนี้ บริษัท โฉวสกล จำกัด ได้นำค่าเช่าของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงบริจาคกลับคืนไปให้แก่มหาวิทยาลัย ทั้งนี้บริษัทยังรับเป็นภาระในการเสียภาษีจากรายได้ที่เป็นค่าเช่าดังกล่าวด้วย นับเป็นการคืนทุนให้แก่สังคมในอีกลักษณะหนึ่ง (นภคกุล ดิยะพงศ์ประพันธ์. 11 สิงหาคม 2552 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4- 26 อาคารปัญญาภูมิ ที่ถนนสาทร

ที่มา : http://www.soidb.com/th/bangkok/landmark/building/phanchaphum_building.html

ขณะที่แหล่งธุรกิจขนาดใหญ่และทันสมัยที่สุดของกรุงเทพฯ ยุคนั้น คือ สีลม ก็เริ่มเนืองแน่นไปด้วยตึกกรมที่ทำการธุรกิจต่างๆ อันที่จริงโฉวสกล ก็เคยคิดที่จะซื้อที่ดินในบริเวณถนนสีลมเช่นกัน โดยได้ตกลงราคากับเจ้าของที่ดินไว้ราคาหนึ่ง แต่เมื่อนำเรื่องมาหารือกันในที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท และกลับไปติดต่อเพื่อซื้อตามราคาที่เสนอตอนแรก แต่เจ้าของที่ดินกลับขึ้น

ราคาจากเดิม ทำให้ต้องนำเรื่องไปเข้าที่ประชุมอีกครั้ง และเมื่อตกลงจะซื้อ เจ้าของที่ดินก็ขึ้นราคาที่ดินอีก เป็นอย่างนี้ 3-4 ครั้ง จนท้ายที่สุดเมื่อพิจารณาว่าที่ดินแปลงดังกล่าวมีราคาสูงเกินไป จึงตัดสินใจเลือกที่ดินบริเวณถนนสาทรแทน ซึ่งสาทรในสมัยนั้นยังคงเป็นถนนที่สงบเงียบมากกว่า (ยิ่งหากย้อนอดีตถนนสาทร ไปสักร้อยปีเศษ ประกอบกับการศึกษาจากภาพถ่ายเก่า ดังที่กล่าวไปแล้ว) เราจะเห็นความร่มรื่นที่ต่างกันโดยสิ้นเชิงกับภาพสาทรปัจจุบัน

4.3.3 บริษัท โฉวสอก จำกัด ที่พระราม 3 หรือถนนรัชดาภิเษก

กิจการของโฉวสอกขยายตัวมากขึ้น ราว พ.ศ. 2535 จึงได้ซื้อที่ดินเปล่าเพิ่มอีก 3 ไร่ ที่ถนนพระราม 3 หรือถนนรัชดาภิเษกเพื่อสร้างอาคารใหม่ มีความสูง 32 ชั้น ปัจจุบันอยู่ตรงข้ามห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล พระราม 3 (ภาพที่ 4- 27) คืออาคารปัญจธานีอันเป็นที่ทำการปัจจุบันของบริษัท โฉวสอก จำกัด และบริษัทในเครือ น่าสังเกตว่าบริษัท โฉวสอก จำกัด ยังรักษาความเป็นโชคห้าประการไว้อย่างมั่นคง จากชื่อตึก ปัญจภูมิและปัญจธานี

ภาพที่ 4- 27 อาคารปัญจธานี ที่ถนนพระราม 3

ที่มา : <http://www.banbkk.org/index.php?mo=3&art=326295>

4.4 ผู้บริหารบริษัท ใจวอก จำกัด แต่ละยุค

ยุคแรก ดังได้กล่าวไว้ตอนต้นว่า ใจวอกมีกำเนิดจากการร่วมทุนของนักธุรกิจจีนในไทยที่มีกิจการเกี่ยวเนื่องกับการค้าข้าว 5 ตระกูล คือ บุลสุข บุลกุล กอวัฒนา พยัคฆาภรณ์ ตัณฑเสรษฐี โดยมีนายโล้วเต็กชวน ทำหน้าที่ดูแลในฐานะ “เจ้าสัว” ตามที่คุณนพดล ดิยะพงษ์ประพันธ์ เรียกขาน การดำเนินงานช่วงแรกนี้ ได้เชิญนายตันจินเก่ง ซึ่งเคยมีประสบการณ์การทำงานกิจการเดินเรือกับบริษัทหวังหลี ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ ใจวอกคนแรก การบริหารงานส่วนใหญ่คงเป็นหน้าที่ของนายตันจินเก่ง

จากเอกสารรับรองการจดทะเบียนบริษัท (ภาพที่ 4- 28) ที่ออกให้โดยกรมการค้ากระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2518 บันทึกว่าบริษัท ใจวอก จำกัด ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ประเภทบริษัทจำกัด ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2472 นั้น ได้ปรากฏรายชื่อผู้บริหารรุ่นใหม่ที่มีบทบาทต่อ ใจวอก ร่วมกับผู้ก่อตั้งบริษัทในยุคแรก คือ นายโล้วเต็กชวน นายจิตตินตันฐวนิตย์ (ตันจินเก่ง) นายยงกิตต์ โสธิกุล นายสุภชัย บุลกุล นายเชวง เกียงศิริ นายเที่ยง บุลสุข และนายสุเมธ ตันฐวนิตย์

นายโล้วเต็กชวน (ตระกูลบุลสุข) เข้ามาเมืองไทยเมื่ออายุราว 14-15 ปี จากหลักฐานภาพถ่ายเก่าถ่ายโดย ร้านยี่หื้อ เจีย เป็ง เส็ง กรุงเทพฯ (ภาพที่ 4-29) นายโล้วเต็กชวนขึ้นแถวหลังคนที่ 2 จากขวาไปซ้าย ยังคงรักษารธรรมเนียมการโกนศีรษะครึ่งหน้าและไว้หางเปียที่ส่วนหลัง อย่างวัฒนธรรมแมนจู

เกี่ยวกับเจ้าสัวโล้วเต็กชวน หรือโล้วเต็กชวนนั้น คุณนพดล ดิยะพงษ์ประพันธ์(12 มีนาคม 2552 : สัมภาษณ์) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสมุหบัญชี ของใจวอกในช่วงนั้น และเป็นบุคคลที่ทำงานใกล้ชิดกับเจ้าสัวโล้วเต็กชวนมานาน เล่าว่าในช่วงครึ่งวันเช้า เจ้าสัวโล้วเต็กชวน จะมาเซ็นเช็คที่สำนักงาน ใจวอกที่ทรงวาด และหารือการทำงานกับผู้จัดการคือตันจินเก่ง พอตกบ่ายก็จะให้คนรถขับไปดูการทำงานตามท้องทุ่งต่างๆ เช่น แถวรังสิต และเคยไปไกลถึงประจวบคีรีขันธ์ เพื่อดูนา คูน้า ว่าปีต่อไปสภาพการทำงานจะได้ผลผลิตมากน้อยเพียงใด เพื่อคาดการณ์ถึงปริมาณและสถานการณ์การส่งข้าวในปีถัดไป

เจ้าสัวโล้วเต็กชวน มีลักษณะพิเศษในการเซ็นเช็คที่ป็นเอกลักษณ์เฉพาะ คือ ใช้พุกันจีน (ปักปัก) ขณะเซ็นชื่อนั้นจะมีอาการคล้ายมือสั่นนิดๆ โดยการลงน้ำหนักของตัวอักษร(จีน)จะหนัก

ในตัวแรกคือ โฉว อันเป็นแซ่ และไฉ่น้ำหนักอ่อนลงในตัวที่สอง (เตี้ยก) และตัวที่สาม (ชาน) ซึ่งไม่มีใครเขียนแบบลายเซ็นได้เลย บางครั้งคุณเชิดพันธุ์ บุลสุข ก็มีหน้าที่ฝนหมึกให้คุณพ่อ

ภาพที่ 4- 28 หนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัท โจวสก จำกัด (ระบุนายชื่อกรรมการบริหาร ในยุคถัดมา จำนวน 7 คน ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2518)

หนังสือรับรองเฉพาะข้อความที่ห้าง/บริษัทได้นำมาจดทะเบียนไว้เพื่อคงทางกฎหมายเท่านั้น ข้อเท็จจริงเป็นสิ่งควรหาไว้พิจารณาฐานะ

คำรับรองที่ถูกต้องสมบูรณ์ต้องมีเลขที่ มีลายเซ็นชื่อเต็มนายทะเบียน และประทับตราจดทะเบียนด้วย

หนังสือรับรอง

ที่ 06357

สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร
กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์

ขอรับรองว่า บริษัท โจวสก จำกัด

ได้จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นนิติบุคคล ประเภท บริษัทจำกัด ทะเบียนเลขที่ ๑๘๘ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒

ปรากฏข้อความตามเอกสารในทะเบียนนิติบุคคลนี้ ณ วันออกหนังสือนี้ว่า ได้จดทะเบียน :-

กรรมการ ๑. นายโฉวเตี้ยกชวน ๒. นายจิตติน ศันฐานิทย ๓. นายยงกิติ์ โสริกล
๔. นายสุภชัย บุลสุข ๕. นายเชวง เคียงศิริ ๖. นายเพ็ง บุลสุข ๗. นายสมเฒ ศันฐานิทย/

กรรมการผู้มีอำนาจลงชื่อแทนบริษัทคือ "กรรมการ ๒ คนรวมกันเป็นผู้อนุมัติอำนาจลงชื่อเป็นสำคัญ แทนบริษัทได้ โดยต้องประทับดวงตราสำคัญของบริษัทไว้ด้วย"

นายทะเบียน ยี่สิบสามบาท/

ออกให้ ณ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๘

ภาพที่ 4-29 ภาพถ่ายหมู่ของนายโล้วเต็กชวน (แถวหลังคนที่สองจากขวาไปซ้าย นายโล้วเต็กชวน
เมื่อยังไว้ผมอย่างธรรมเนียมแมนจู)

ที่มา : ทายาทโล้วเต็กชวน

ส่วนผู้จัดการคนแรกของโรงสก็อนายตันจินเก่ง (ภาพที่ 4-30) นั้น ในหนังสือสมาคม
แต้จิ๋ว กล่าวถึงประวัติของเขาว่า เกิดที่ เยี้ยวเพ็ง ต.เหล่งโตว (โจย โทยตั้ง) เมืองแต้จิ๋ว มณฑลกวางตุ้ง
เมื่อ พ.ศ. 2453 ถึงแก่กรรม พ.ศ. 2515 บ้านเกิดเมืองนอนเดียวกับต้นตระกูลหวังหลี และเดินทางมา
ประเทศไทยพร้อมกัน ตอนนั้นตันจินเก่งอายุได้ 19 ปี งานแรกในแผ่นดินสยามคือตำแหน่งชีวใจ
หรือพนักงานส่งสินค้า และหาลูกค้าให้กับบริษัทหวังหลี (แปลเก็บความโดยนายกิมฮู แซ่ไหน 8
กันยายน 2552)

ภาพที่ 4- 30 นายตันจินเก่ง (จิตติน ตันฐานิตย์)

ที่มา : บริษัท โงวฮก จำกัด

ต่อมาตันจินเก่ง ได้พัฒนาหน้าที่การงานขึ้นมาเป็นคอมปราโดร์ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่คอมปราโดร์ได้นี้จะต้องมีลักษณะพิเศษ ดังที่พรณี บัวเล็ก (2545 : 143) กล่าวไว้ว่า “มีการศึกษาคดี และมีความสามารถทางภาษาอย่างดี เป็นผู้กว้างขวางในหมู่พ่อค้า เพื่อทำหน้าที่ในฐานะตัวกลางให้ประสบความสำเร็จ คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี และมีชีวิตอยู่ในแวดวงการค้าอยู่แล้ว”

พรณี บัวเล็ก (2545 : 141) อธิบายเพิ่มเติมว่า คอมปราโดร์⁵ (comprador) ความหมายโดยทั่วไปคือเป็นพ่อค้าคนกลางในเมืองหลวง ที่เป็นคนกลางให้กับบริษัทส่งออกต่างประเทศในการจัดซื้อข้าวหรือสินค้าอื่นๆ จากในประเทศ ขณะเดียวกันก็เป็นตัวกลางในการระบายสินค้าจากตะวันตกสู่ชาวสยาม เนื่องจากชาวจีนมีบทบาทมากในทางการค้าในประเทศไทยรวมทั้งดินแดนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาก่อน หน้าที่ของคนกลุ่มนี้ในบริษัทของตะวันตกคือเป็นผู้

⁵ สำหรับประเทศไทย อาชีพคอมปราโดร์เติบโตมากในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 จากหลักฐานการขอจัดตั้งสโมสรคอมปราโดร์แอนดส์สตรีวิโดร์ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกอันได้แก่ เจ้าของโรงสี ผู้ทำธุรกิจเครื่องจักรกล ตลอดจนนายกุลิทำเรือ เนื่องจากคอมปราโดร์เกี่ยวข้องกับกิจการของบริษัทตะวันตกหลายประเภท ได้แก่ บริษัทนำเข้าและส่งออก คอมปราโดร์ธนาคาร บริษัทเดินเรือ ซึ่งเรียกคอมปราโดร์ว่าจุนจู้ อันหมายถึงตัวแทนเรือ

ประสานระหว่างบริษัทตะวันตกกับพ่อค้าพื้นเมืองชาวจีน รับผิดชอบผู้ร่วมงานชาวจีน ทำหน้าที่
 เหน้รณญกของบรชัษ คูลแเรอองการตลาด รับผิดชอบในกิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับธนาคาร
 ทอองถึน คนกลุ่มนึ้จะแตกต่างกับอาชีพนายหน้า (broker) ตรงที่นายหน้าเป็นตัวแทนอิสระ แต่
 คอมปราโดร์ถูกว่าจ้างโดยสัญญากับบริษัทตะวันตก มีฐานะเป็นพนักงานของบริษัทที่ได้รับ
 เงินเดือนและจะได้รับเงินค่านายหน้า (commission) เมื่อสามารถทำการค้าสำเร็จ คอมปราโดร์คน
 หนึ่งๆ อาจจะทำหน้าที่เป็นนายหน้าในการจัดหาสินค้าต่างๆ ขายให้บริษัทต่างชาติอื่นๆ และมักมี
 ธุรกิจเป็นของตัวเองและของครอบครัวอยู่ด้วย โดยมีเหตุผลหลายประการที่ทำให้พ่อค้า
 ชาวดตะวันตกจำเป็นต้องอาศัยคอมปราโดร์ชาวจีนในการทำธุรกิจกับทอองถึน ได้แก่

1. ปัญหาทางภาษา พ่อค้าจีนใช้ภาษาจีนในการดำเนินธุรกิจ พ่อค้าเหล่านี้คุมตลาด
 การค้าภายในทอองถึนอยู่แล้ว
2. ความยุ่งยากซับซ้อนของระบบเงินตราทอองถึน ที่มีความแตกต่างจากระบบเงิน
 ของชาวดตะวันตกมาก ทำให้เกิดความสับสนในการทำบัญชี
3. ปัญหาเรื่องระบบการ ชั่ง ตวง วัด ซึ่งต่างจากมาตรฐานของชาวดตะวันตก
4. ชาวดตะวันตกขาดแคลนข้อมูลเรื่องการเงิน เครดิตและสัญญาการค้าต่างๆ ของ
 พ่อค้าและระบบธนาคารแบบเดิมของชาวจีน
5. พ่อค้าตะวันตกพบว่าระบบสมาคมที่มีอยู่มากมายทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
 ของชาวจีน กลายเป็นอุปสรรคที่ทำให้พ่อค้าตะวันตกไม่สามารถทำธุรกิจกับพ่อค้าจีน ได้โดยตรง

นอกจากนี้ พรณั บัวเล็ก (2545 : 153-154) ระบุว่าสำหรับในประเทศจีนแล้ว ระบบนี้
 เริ่มล่มสลายลงประมาณ พ.ศ. 2478 อันเนื่องจากการทำสงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่น ไล่เลียกับ
 ระบบคอมปราโดร์ที่เริ่มเสื่อมในไทย ซึ่งประสมกับภาวะทุจริตของคอมปราโดร์บางราย ทำให้
 คอมปราโดร์ถูกเลิกจ้าง ยกเว้นคอมปราโดร์ธนาคารและประกันภัย ซึ่งต้นเงินเก่งก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้
 คือทำหน้าที่คอมปราโดร์ให้กับกรุงเทพธนบุรีประกันภัย

จะเห็นได้ว่าอาชีพคอมปราโดร์นั้น ส่งผลเชื่อมโยงมาสู่ธุรกิจหลากหลายประเภท ประวัติชีวิต
 ของนายต้นเงินเก่งที่เมื่อแรกทำงานกับบริษัทหวังหลีอันเกี่ยวกับการเดินเรือและการค้าข้านั้น
 ส่งผลมาถึงการเป็นคอมปราโดร์ธนาคาร คอมปราโดร์ประกันภัย ซึ่งนับเป็นรูปแบบธุรกิจที่ยังใหม่
 อยู่มากในสังคมไทยยุคนั้น

อย่างไรก็ตาม ความผันผวนทางการเมืองและเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้
 ผู้นำกลุ่มชาวจีนในไทยมักถูกปองร้าย เช่น เทีย กวาง เอี่ยม และ ต้น ชิว เม็ง แม้ยุคต่อมาที่ปัญหา
 คอมมิวนิสต์ทำให้ชาวจีนถูกเพ่งเล็ง ต้นเงินเก่งก็ถูกปองร้ายเช่นกัน โดยเคยถูกขวางระเบิดที่

ทรงวาด รถคันโปรดที่มีหลังคาผ้าใบเสียหายแต่เจ้าตัวปลอดภัย ขณะที่นายต้นเงินเก่งทำหน้าที่บริหารงานบริษัท ใจวอก จำกัดนั้น ก็ยังทำงานในห้องคัดกรการกุศลต่างๆ เช่น เป็นประธานคณะกรรมการมูลนิธิปอเต็กตึ้งแห่งประเทศไทย โดยปกติวิสัยก็มักบริจาคเงินบำรุงศาลเจ้าหรือสาธารณกุศลต่างๆ เช่น ศาลเจ้าที่ทรงวาด ซึ่งยังมีจารึกชื่อต้นเงินเก่ง เป็นอักษรเงินปรากฏอยู่นอกจากนี้ยังบริจาคเงินให้สภาภาษาชาวไทยจำนวนมากต่อมาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ได้พระราชทานนามสกุล “ตันฐวนิตย์” ด้วย ซึ่ง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เคยกล่าวถึง ต้นเงินเก่ง ว่า

“นายต้นเงินเก่ง พ่อค้าเงินคนสำคัญและนักสังคมสงเคราะห์ในเมืองไทย (สมาคมปอเต็กตึ้งและโรงพยาบาลหัวเฉียว) ได้เคยบอกผมไว้นานแล้วก่อนที่ไทยและจีนจะมีความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันว่า “อาคุณคือ ลือต้องไปกิ่งฮ้อแซที่เมืองซัวเถาให้ล่าย แต่ถ้าลืออยากกิ่งข้าวเหนียวมะม่วง ก็ให้กิ่งที่กรุงเทพฯ ไม่ต้องไปซัวเถา” ผมก็รับปากกับนายต้นเงินเก่ง ว่าจะไปกินฮ้อแซที่ซัวเถา และเป็นการรับปากครั้งสุดท้าย เพราะหลังจากนั้นไม่นาน นายต้นเงินเก่งก็ถึงแก่กรรม”

กล่าวได้ว่า นายต้นเงินเก่ง (จิตติน ตันฐวนิตย์) นอกจากทำงานบริหารใจวอกแล้ว ยังมีความใส่ใจในการทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ควบคู่ไปด้วย เช่น ดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิปอเต็กตึ้งในปี พ.ศ. 2487-2514 (ภาพที่ 4- 31) และในช่วงเวลาที่มูลนิธิฯ ดำเนินกิจการในประเทศไทยครบ 50 ปี ได้ดำริที่จะสร้างอาคารผู้ป่วยของโรงพยาบาลหัวเฉียว จากเงินช่วยทำบุญทั้งหมดในงานศพของมารดาคือนางซุ่นซัว โดยตั้งชื่ออาคารทันสมัยหลังนี้ว่าตึกซุ่นซัว ในหนังสือรายงานกิจการของมูลนิธิปอเต็กตึ้งเคยปรากฏภาพนายต้นเงินเก่ง ในฐานะประธานมูลนิธิฯ ถือกะถางรูปนำดวงวิญญาณที่ไม่มีญาติเดินข้ามสะพานในการประกอบพิธีกึ่งเต็กที่มูลนิธิฯ จัดงานล้างป่าช้าด้วย นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิจิตติน ตันฐวนิตย์ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการศึกษา

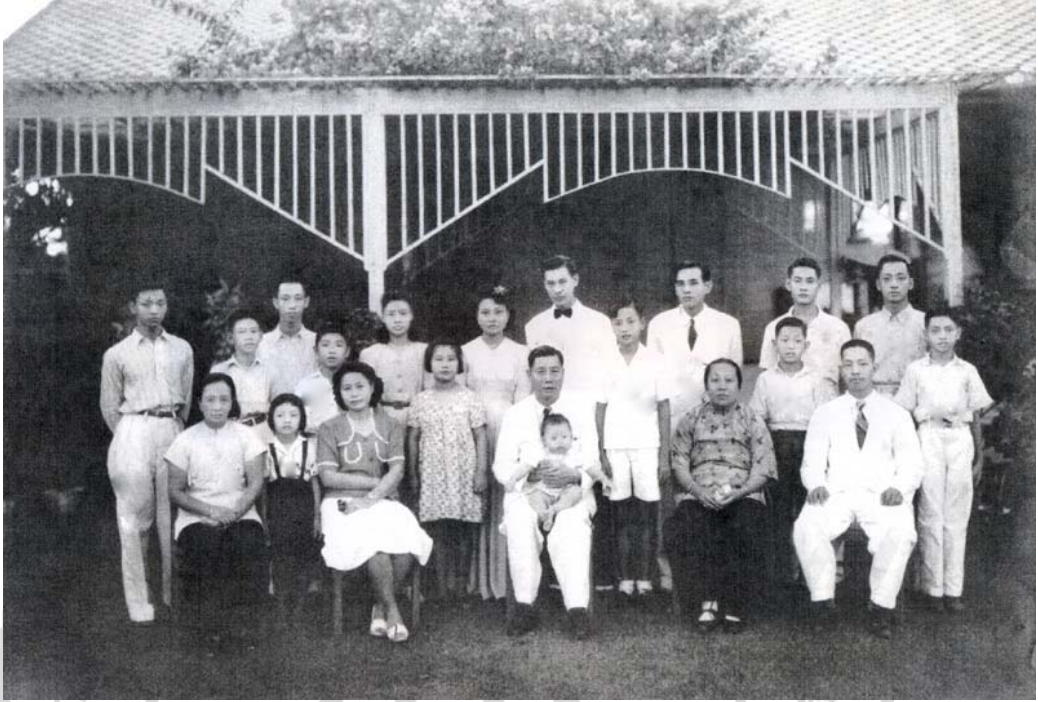
ภาพที่ 4- 31 คณะกรรมการมูลนิธิและเจ้าหน้าที่มูลนิธิถ่ายภาพร่วมกันหน้าศาลเจ้าไต้ซงกง มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ที่มา : ทายาทโล้วเต็กชวน

ยุคที่สอง ไชวย่งกู่ย (ยงกิตต์ โสธิกุล) จากคำบอกเล่าของนายอานต์ โสธิกุลผู้เป็นหลานปู่ เล่าว่านายย่งกู่ยเกิดที่เมืองซัวเถา และคุ้นเคยกับครอบครัวต้นฐานิตย์มาก (ภาพที่ 4- 32) นายย่งกู่ย เคยทำงานที่บริษัทเดินเรือหวังหลี่มากับนายตันจินเก้ง เมื่อมาเริ่มบุกเบิกงานของโรงสก็มาด้วยกัน นายย่งกู่ยจัดว่าเป็นผู้บริหารรุ่นแรกที่ใช้ภาษาอังกฤษในการดำเนินงาน เพราะเคยเรียนภาษาจีนคู่กับ ภาษาอังกฤษที่โรงเรียนหัว เอ็ง ที่ซัวเถาประเทศจีน (หัว หมายถึง จีน เอ็ง หมายถึงภาษาอังกฤษ) ครั้งหนึ่งศิษย์เก่าของ โรงเรียนหัวเอ็งที่มาอยู่เมืองไทยก็ได้รวมตัวกันถ่ายภาพหมู่เป็นที่ระลึกในโอกาส ที่ ๆ พวก ๆ ไต้ะปู้กัว ทูตจีนคนแรกที่เดินทางมาประเทศไทย หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 (ภาพที่ 4-33) ชื่อและนามสกุล ยงกิตต์ โสธิกุลนี้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้ตั้งให้ (26 มกราคม 2554 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4- 32 ภาพถ่ายหมู่แสดงถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดของครอบครัวต้นฐานิตย์และโศธิกุล

ที่มา : ทายาท ไช่ช่วย่งกู่ย

รายชื่อบุคคลจากภาพที่ 4- 32 หมายเลข 1 คือ คุณตันจินแก่ง (จิตติน ต้นฐานิตย์) หมายเลข 2 คือ แม่ใหญ่ (ภรรยาคนที่ 1 ของคุณตันจินแก่ง) หมายเลข 3 คือ แม่รอง (ภรรยารองของคุณตันจินแก่ง) คุณแม่ของคุณสุเมธ ต้นฐานิตย์) หมายเลข 4 คือ คุณไช่ช่วย่งกู่ย หมายเลข 5 คือ ภรรยาคุณไช่ช่วย่งกู่ย และหมายเลข 6 คือคุณสุเมธ ต้นฐานิตย์ (นั่งตักบิดา)

ภาพที่ 4- 33 ภาพถ่ายหมู่ (บรรดาพ่อค้ำนักธุรกิจจีนสยาม กับ ๆพณฯ โต้ะปู่แก้ว)

ที่มา : ทายาทโช่วย่งกู่ย

รายชื่อบุคคลจากภาพที่ 4-33 หมายเลข 1 คือ คุณเพ็ง บุลสุข หมายเลข 2 คือ คุณโช่วย่งกู่ย หมายเลข 3 คือ คุณจุนินทร์ ลำซ่า หมายเลข 4 คือคุณจรวงูย บุลสุข และหมายเลข 5 คือ คุณยม ตันทาเศรษฐี

นายไช่ย่งกู่มีปณิธานในการทำงานที่น่าสนใจคือ งานทุกชิ้นที่ผ่านมือมาต้องทำให้เสร็จ ไม่เช่นนั้นจะไม่ยอมกินข้าว ช่วงที่งานยุ่งมาก ๆ จึงอาจกินข้าวเพียงมือเดียว ซึ่งนายตันจินเก่งมักต้องเตือนด้วยความเป็นห่วงด้วยประโยคที่คนโงวฮกยุดนั้นได้ยินบ่อยๆ คือ “ย่งกู่ ลือเจียะบ่วย” จากภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋วนี้หมายถึง ย่งกู่ คุณกินข้าวหรือยัง แล้วนายตันจินเก่งก็มักจะให้พนักงานทั่วไปของบริษัทที่อยู่เรียกกันด้วยภาษาเป็นกันเอง “อาตี๋” ซึ่งก็คือ office boy ให้เอาภาชนะซึ่งมักจะ เป็นหม้ออวยไปซื้อก๋วยเตี๋ยวราดหน้าร้าน ทง ฮั่วเฮง แถวโรงพักกลางมาให้ (26 มกราคม 2554 : สัมภาษณ์)

ในช่วงที่นายไช่ย่งกู่บริหารงานนี้ บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด ในฐานะรัฐวิสาหกิจ ภายใต้การดูแลของกระทรวงคมนาคม ได้รับนโยบายให้เป็นแกนกลางในการจัดตั้งสมาคมเจ้าของเรือไทย จึงได้เชิญบริษัทที่มีเรือของตนเอง ได้แก่ บริษัท ไทยพาณิชย์นาวี จำกัด บริษัท ไทยวิสาหกิจสากลการเดินเรือ จำกัด ซึ่งทั้งสามบริษัทนี้เป็นสมาชิกชมรม ญี่ปุ่น-ไทย และชมรมเรือไทย-ญี่ปุ่น มีการรวมตัวกันอยู่แล้วอย่างหลวมๆ และเชิญบริษัทโงวฮก จำกัด ซึ่งในขณะนั้นเป็นเพียงตัวแทนเรือไม่มีเรือของตนเอง มาประชุมปรึกษาหารือเพื่อจัดตั้งสมาคมฯ ตามเจตนารมณ์ของการประชุมคณะผู้แทนจากกลุ่มประเทศอาเซียนในปี 2517 ที่ต้องการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนของประเทศสมาชิกด้วยกันในภูมิภาค เพื่อจรรโลงธุรกิจขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศ โดยมีการจัดตั้งสมาคมเจ้าของเรือไทยขึ้นในปี 2518 โดยคุณยงกิตต์ โสธิกุล เป็น 1 ใน 3 ของผู้มีชื่อจดทะเบียนก่อตั้งในครั้งนั้น และสมาคมฯ ดังกล่าวได้ดำเนินการเรื่อยมาจนปัจจุบัน โดยคุณสุเมธ ต้นฐวนิตย์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท โงวฮก เอเชียนซี จำกัด ได้ดำรงตำแหน่งประธานสมาคมฯ ในช่วงพ.ศ. 2539-2548 (สมาคมเจ้าของเรือไทย. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

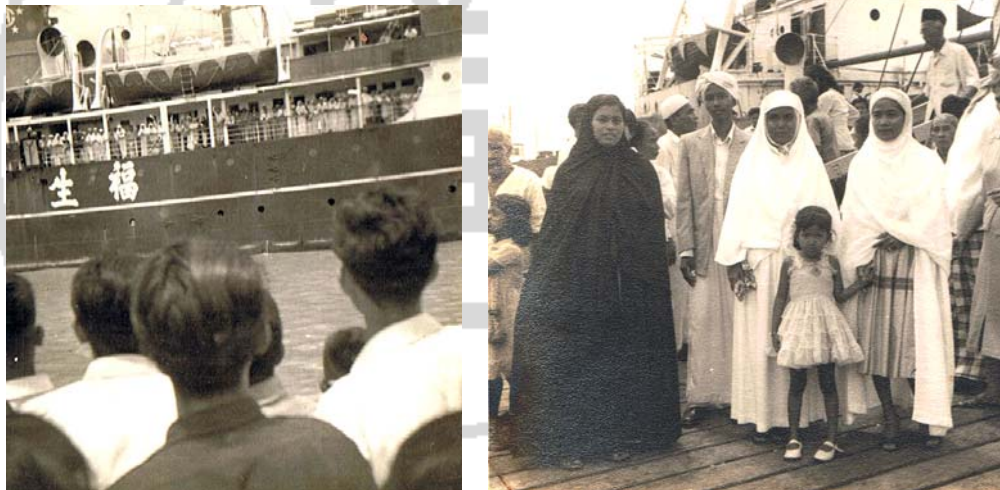
ช่วงนี้เป็นช่วงที่โงวฮกได้ซื้อเรือริซฟูมาใช้งาน แต่ประสบปัญหาการขาดทุนเนื่องจากเป็นเรือขนาดใหญ่ที่ต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงมาก ในที่สุดต้องตัดสินใจขายเรือลำดังกล่าวไป สิ่งที่ควรกล่าวถึงคือช่วงที่นายไช่ย่งกู่บริหารงานนี้ คุณสุเมธ ต้นฐวนิตย์ (ต่อมาคือผู้บริหารโงวฮกยุดที่ 3) ได้เข้ามาฝึกงานที่บริษัทกับนายไช่ย่งกู่อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516

ธุรกิจการขนส่งทางเรือของโงวฮก ยังคงเป็นที่รู้จักของคนจีนในเมืองไทยอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องเรื่อยมา ดังคำบอกเล่าของคุณนพดล ดิยะพงษ์ประพันธ์ (16 สิงหาคม 2552 : สัมภาษณ์) ที่ว่า “ตอนนั้นเงินแดงจีน โงวฮกรับจ้างขนส่งเสื้อผ้าไปให้แก่ญาติพี่น้องที่ประเทศจีนจำนวนมาก

เที่ยวหนึ่งกำไรตก 2-3 หมื่นเหรียญ” นอกจากสินค้าและบริการขนส่งผู้โดยสารทั่วไปแล้ว ในฤดูกาลจาริกแสวงบุญของชาวไทยมุสลิม บางครั้งโจวฮกก็ได้รับการติดต่อขอเช่าเรือจากผู้ประกอบการเอกชนให้นำชาวไทยมุสลิมไปเมกกะ แต่โจวฮกไม่พร้อมที่จะรับดำเนินการเองทั้งหมด เนื่องจากชาวไทยมุสลิมที่ใช้ชีวิตบนเรือยังอยู่ในช่วงถือศีลเคร่งครัด เป็นเรื่องละเอียดอ่อนในการดูแล ไม่สะดวกในการบริหารจัดการ โจวฮกจึงเพียงแต่ให้เช่าเรือเท่านั้น (ภาพที่ 4- 34) และครั้งหนึ่ง ผู้จัดให้บริการบางรายไม่สามารถนำนักแสวงบุญกลับมาส่งยังประเทศไทยได้ ทางรัฐบาลก็ต้องขอให้โจวฮกส่งเรือไปรับ

ภาพที่ 4- 34 เรือฮกแซ ที่นำชาวไทยมุสลิมไปทำพิธีฮัจญ์ที่เมกกะ ราวปี พ.ศ. 2492

ที่มา : คุณพิศาล หลังปุเต๊ะ บุตรชายเจ๊ะ-อับดุลลาห์ หลังปุเต๊ะ อดีตรัฐมนตรีช่วยกระทรวง
ศึกษาธิการและสาธารณสุข

ยุคที่สาม จนถึงปัจจุบัน

สุเมธ ตันธวนิตย์ (ภาพที่ 4- 35) เป็นทายาทสายตรงของตันจินแก่ง ได้รับการฝึกฝนอย่างใกล้ชิดจากคุณ โชว์ย่งกู่ย ตั้งแต่เมื่อแรกเข้ามาทำงานที่โจวฮก ประกอบกับมีประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่น่าสนใจ กล่าวคือสำเร็จการศึกษาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมการบริหาร จากสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ความคิดในการย้ายที่ทำการจากถนนทรงวาดมายังถนนสาทรนั้นก็เกิดในช่วงนี้ จากคำบอกเล่าของคุณสุเมธ ตันธวนิตย์ (25 กุมภาพันธ์ 2552 : สัมภาษณ์) ว่า “ได้พาชาวตะวันตกที่ทำงานด้านโลจิสติกส์ มาเยี่ยมที่สำนักงานที่ทรงวาด ทำให้ได้ข้อคิดว่าถ้าต้องการพัฒนาให้บริษัทมีความก้าวหน้า ต้องมีการรื้อปรับระบบใหม่ พร้อมทั้งย้ายที่ทำการให้ออกไปจากความแออัดบนถนนทรงวาด เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจด้วย”

ภาพที่ 4- 35 (ภาพถ่าย) คุณสุเมธ ตันธวนิตย์ (ภาพขวามือ) คือ กลุ่มผู้บริหารและหุ้นส่วน ถัดจากคุณสุเมธ คือคุณประวิช ประสิทธิ์ศิริกุล เจ้าหน้าที่อาวุโส คุณสุวัฒน์ ตันธวนิตย์ น้องชายคุณสุเมธและคุณกิม บุลสุข หลานปู่ของ คุณโล้วเติ๊กชาน

จากคำประกาศเกียรติคุณนายสุเมธ ตันธวนิตย์ ในโอกาสที่ได้รับพระราชทานปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เมื่อปีการศึกษา 2550

ได้ประกาศยกย่องคุณสุเมธ ในฐานะเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งที่เราเริ่มนำสิ่งใหม่ๆ ด้านโลจิสติกส์ ดังความตอนหนึ่งว่า “เป็นการเปิดโฉมหน้าใหม่ของกองเดินเรือพาณิชย์ทางทะเลของไทยไปสู่ระดับนานาชาติอย่างเต็มภาคภูมิ” ซึ่งในที่นี้ จะได้จำแนกเป็นส่วนๆ ดังนี้

นับจาก พ.ศ. 2522 ได้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งบริษัทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านโลจิสติกส์ และเป็นผู้ประกอบการรายแรกที่นำตู้คอนเทนเนอร์ไปใช้บรรจุโดยสารที่เชียงใหม่โดยทางรถไฟ

พ.ศ. 2523 ได้ก่อตั้งบริษัท อาร์ซีแอล จำกัด ทำธุรกิจขนส่งทางทะเลระหว่างกรุงเทพฯ ๑ สิงคโปร์ และประเทศต่างๆ ในแถบเอเชีย ตะวันออก รวมถึงออสเตรเลียด้วย

พ.ศ. 2528 ได้ตั้งบริษัท งามสกลเอเยนซี จำกัด ขึ้น เป็นบริษัทที่ดำเนินกิจการเป็นตัวแทนสายเรือระหว่างประเทศ ให้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทย กับนานาชาติเกือบทั่วโลก และเป็นบริษัทคนไทยแห่งแรกที่นำการขนส่งระบบ Container ทางทะเลมาใช้ในประเทศ อีกทั้งบริษัทฯ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการขนส่งสินค้าในอนาคต ที่จำเป็นต้องมีการให้บริการอย่างครบวงจร

พ.ศ. 2530 ได้จัดตั้งบริษัท สยามเกตรา อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัดเพื่อรับส่งสินค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่น โดยใช้ระบบคอนเทนเนอร์ล้วนเพื่อขยายแผนการตลาด

พ.ศ. 2531 ได้ขยายขอบเขตของธุรกิจในการจัดตั้งสถานีตรวจปล่อยสินค้าขาออกและคลังสินค้าทัณฑ์บนในนามบริษัท สิ้นธนโชติ จำกัด

พ.ศ. 2532 ได้จัดตั้งบริษัท ไทยพรอสเพอริตี้เทอร์มินอล จำกัด เพื่อดำเนินธุรกิจท่าเรือเอกชนที่สมุทรปราการและที่มาบตาพุด

พ.ศ. 2532 ก่อตั้งกิจการเพื่อดำเนินธุรกิจกับท่าเรือเอกชน ธุรกิจ ICD

พ.ศ. 2540 ริเริ่มนำระบบ Priority Berthing เพื่อแก้ไขความแออัดในท่าเรือคลองเตย ซึ่งเป็นผลทำให้สามารถเพิ่มปริมาณการขนส่งได้มากขึ้นอีกเท่าตัว

พ.ศ. 2550 ได้รับการจารึกชื่อใน The Lloyd's List Maritime Asia Hall of Fame ในฐานะผู้บริหารสายการเดินเรือดีเด่นแห่งเอเชีย ซึ่งนับเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเกียรติเช่นนี้

สรุปได้ว่า งามสกล มีกำเนิดมาจากพ่อค้าชาวจีน 5 ตระกูลที่ร่วมกันก่อตั้งขึ้น แต่ปัจจุบันเหลือเพียง 3 ตระกูลที่ยังถือหุ่นอยู่ คือ บูลสุข บูลกุล และกอวัฒนา ในขณะที่ต่อมาผู้บริหารก็ได้เข้ามาถือหุ่น 3 ตระกูลคือ ตันชุนนิตย์ โสธิกุลและคียงศิริ

4.5 ปณิธานในการบริหารงาน บริหารคน ของโจวฮก

ปณิธานในการบริหารงาน จากคีย์เหลี่ยม

คีย์เหลี่ยม คือตัวอักษรจีนขนาดใหญ่ที่เขียนเป็นคำคู่ นอกจากมีความไพเราะด้วยรสกวีแล้ว ยังแฝงความหมายและสอดแทรกความคิด คุณธรรมที่ลึกแหลม อาจเป็นทั้งหลักการหรือปณิธานในการดำเนินกิจการ หรือเป็นคำอำนวยพรเพื่อให้เกิดสิริมงคลและความก้าวหน้าต่อกิจการค้าขายหรือการประกอบการอื่นๆ บ้านเรือนโดยทั่วไปของชาวจีนจะติดคีย์เหลี่ยมไว้สองข้างกรอบประตูและเปลี่ยนแผ่นใหม่ในวันตรุษจีน ส่วนคีย์เหลี่ยมของบริษัทห้างร้าน มักเป็นของดั้งเดิมที่เจ้าของกิจการได้รับจากแขกในวันเปิดดำเนินกิจการ (นภคกุล ดิยะพงศ์ประพันธ์. 16 สิงหาคม 2552 : สัมภาษณ์)

เมื่อพิจารณาคุณธรรมในการบริหารงานที่สำคัญของ โจวฮก จากหลักฐานที่ยังคงรักษา สืบทอดมาถึงปัจจุบัน คือ คีย์เหลี่ยม ซึ่งเป็นข้อความแสดงปณิธานหรือหลักการอันเป็นที่ยึดมั่นของบริษัท และเป็นคุณธรรมที่ผู้บริหาร โจวฮกตั้งแต่ยุคแรกได้ยึดถือเป็นสำคัญและยังคงติดตั้งไว้ ณ ที่ทำการปัจจุบัน ได้แก่ คีย์เหลี่ยมที่อาคารปัญญาธานี (ภาพที่ 4- 36) โดยมีข้อความภาษาจีน 2 แถวเรียงในแนวตั้ง ดังนี้

ภาพที่ 4- 36 คีย์เหลี่ยม คุณธรรมสำคัญตั้งแต่เมื่อแรกดำเนินการของผู้บริหาร โจวฮก ซึ่งผู้บริหารรุ่นปัจจุบันยังคงสืบทอดเจตนารมณ์และยังรักษาธรรมเนียมที่จะนำมาติดตั้ง ณ สถานที่ประกอบกิจการคืออาคารปัญญาธานี

ความหมายของดุษฎีเลียนในภาพ อ่านเรียงตามแนวตั้ง จากทางขวามือไปซ้ายมือ ซึ่ง อาจารย์ประพทธี ศุภรัตน์เมธี (30 สิงหาคม 2552 : สัมภาษณ์) ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายเงินศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ถอดเป็นสำเนียงจีนแต้จิ๋วและแปลความเป็นภาษาไทย ดังนี้

แถวแรก มีคำว่า

เก็ง ย้ง ปก เหียง เท้า จู ปู่

แปลว่า ทำมาค้าขายโดยไม่ยอมให้เฉพาะคนแซ่เท้าและคน แซ่จู เท่านั้นที่รวยได้

การดำเนินกิจการ จะร่ำรวยไม่แพ้ “เถาจู”

“เถาจู” คือขุนนางระดับเสนาบดีของรัฐเยในสมัยชุนชิว (ก่อน ค.ศ. 770 – ก่อน ค.ศ. 476) เดิมชื่อ ฟานหลี่ ต่อมาได้หลบไปใช้ชีวิตอย่างสามัญชนที่ “เถา” เรียกชื่อว่า “จูกง” ประกอบกิจการค้าขายจนร่ำรวยและเรียกกันว่า “เถาจูกง”

แถวที่สอง มีคำว่า

โมง เอ็ก เสี่ย ชุ้น หว่าง เต้า ฮง

แปลว่า การส่งสินค้าจะต้องซื้อสัตว์เหมือนคนแซ่หวาง และแซ่เต้า

การค้าขายคงยึดถือแบบอย่างของ “ก่วนเป้า”

“ก่วนเป้า” คือ ก่วนจิ้ง (ประมาณก่อน ค.ศ. 725- ก่อน ค.ศ. 645) เป็นบุคคลสมัย ชุนชิว เช่นกัน และ “เป้าชูหยยา” เป็นบุคคลยุคเดียวกัน ทั้งสองเป็นมิตรในลักษณะมิตรแท้ เป้าชูหยยา เข้าใจเพื่อน รู้ใจเพื่อน จนก่วนจิ้งถือว่าในโลกนี้มี เป้าชูหยยา เข้าใจเขาดีที่สุดใน นั่นคือการให้บริการ อย่างมิตรแท้

คุณธรรมในการบริหารคน

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งบริษัทเมื่อ 80 ปีก่อนจนถึงปัจจุบัน บริษัท โงวฮก จำกัด ได้ยึดหลักการ ประกอบธุรกิจตามจารีตจีนโบราณหลายอย่าง โดยเฉพาะการเลี้ยงข้าวทั้งสามมือทุกวันทำงานแก่ พนักงานทุกคน ธรรมเนียมนี้จัดเป็นเครื่องผูกน้ำใจให้คนทำงานมีความขยันขันแข็งและเอาใจใส่ในหน้าที่การงานของตน และเป็นสวัสดิการสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะนอกจากประหยัดค่าใช้จ่ายส่วนตัวแล้ว ในอดีตการหาอาหารนอกที่ทำงานรับประทานนั้น ไม่ได้สะดวกสบายอย่างปัจจุบัน ยิ่งกว่านั้นเจ้าของกิจการก็ได้งานเต็มเม็ดเต็มหน่วยจากการที่พนักงานยังคงพักผ่อนหลังมือเที่ยง

ภายในที่ทำงาน หากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการทำงานก็สามารถช่วยกันแก้ไขได้ทันที กล่าวได้ว่าเป็น การเอื้อประโยชน์ทั้งแก่นายจ้างและลูกจ้าง

ในการดำเนินการช่วงแรกๆ บริษัท ไวงสอก จำกัด มีพนักงานประมาณ 16-17 คน ผู้บริหารของไวงสอกยึดหลักการทำงานแบบเสมอภาคและเมตตาธรรม คือ การเลี้ยงอาหารพนักงาน ทุกระดับ โดยทั้งเจ้านาย-ลูกน้องจะกินอาหารร่วมโต๊ะเดียวกัน กับข้าวอย่างเดียวกัน ไม่มีการแบ่ง ชั้นวรรณะ คุณภาพและปริมาณของอาหารจะทำเทียมกันหมดทุกคน โดยยึดหลักคิดว่า “ความ เจริญรุ่งเรืองของเจ้าของกิจการย่อมนำความมั่นคงและมั่งคั่งมาสู่ลูกจ้างเช่นเดียวกัน”

คุณประวิช ประสิทธิ์ศิริกุล (3 กันยายน 2552 : สัมภาษณ์) ที่ปรึกษาบริษัทไวงสอก จำกัด ได้รื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“ไวงสอก มีวัฒนธรรมการเลี้ยงอาหารพนักงานของบริษัท มาตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจการ ทั้ง 3 มื้อคือแปดโมงเช้า เป็นข้าวต้ม เทียงและห้าโมงเย็น เป็นข้าวสวย ตามธรรมเนียมจีนแบ่งสำหรับ อาหารเป็นชุดใหญ่ ชุดเล็ก ของไวงสอกต้องจัดชุดใหญ่คือ “ซี่ปู้ว หน่ออ้ว” (ซี่ปู้ว คือ 4 จาน หน่ออ้ว คือ 2 ถ้วย หมายความว่าสำหรับ ชุดใหญ่จะมีกับข้าวแห่ง 4 จาน กับข้าวน้ำแกงหรือประเภทแกงจืด 2 ถ้วย) ถ้าชุดเล็กเรียก ซาปู้วเจ็ก คือ 3 จาน 1 ถ้วย เต้าแก่และ ลูกน้องต้องกินพร้อมกัน ไม่แบ่งชั้นวรรณะ ตอนนั้น ไวงสอกมีก๊าก แซ่ก้ง (เรียกอากังเจ็ก) ต่อมาลูกชายก็ทำหน้าที่แทนคือ กังเทียม หรืออาเทียม ภายหลังแต่จิวเรียกก๊ากว่า อ่าจ้ง บริษัทร้านค้าหลายๆ แห่งมีตำนานเรื่องเล่าเกี่ยวกับอ่าจ้งกับพนักงานอยู่เสมอ ถ้าอ่าจ้ง เอาใจเจ้านายด้วยอาหารดีๆ เกินไป แต่เอาอาหารไม่ดีให้พนักงาน พนักงานจะประท้วงเพราะถือว่าเรื่องกินข้าวต้องเสมอภาคกัน

(สัมภาษณ์วันที่ 3 กันยายน 2552)

เนื่องจากความรู้เกี่ยวกับสำหรับอาหารเลี้ยงพนักงานของห้างร้านชาวจีนยุคนั้น เป็นสิ่งที่ น่าสนใจมาก จึงมีการนัดหมายสัมภาษณ์พนักงานไวงสอกรุ่นต่อมาเพิ่มเติม ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็น เกร็ดประวัติของไวงสอกสมควรบันทึกไว้ดังนี้

นอกเหนือจากสำหรับแบบ “ซี่ปู้วหน่ออ้ว” แล้ว ข้าวหม้อใหญ่คือข้าวสวยหุงแบบเข็ดน้ำ (จึงมีน้ำข้าวอีกถ้วย) และทุกวันจะมีข้าวต้มหม้อเล็กให้ อากังเจ็ก ซึ่งเป็นเถ่าจิวหรือคนครัวที่ กล่าวถึงนั้น เสียชีวิตเมื่ออายุ 82 ปี ลูกชายคือกังเทียมก็ก้าวขึ้นมารับหน้าที่แทน แต่เมื่อไวงสอกย้าย

ที่ทำการจากทรงวาดมาสาทร กังเทียมไม่ได้ย้ายมาด้วย ดังนั้นคนที่เคยทำหน้าที่ยกตำรับซื้อจุก (ชาวนุริรัมย์) จึงทำหน้าที่เป็นแม่ครัวแทน (สมบุญ งามวุฒิวรและมนตรี สันติพันธุ์พิทักษ์. 26 มค. 2554 : สัมภาษณ์) การเปลี่ยนแปลงนี้น่าสนใจมาก เพราะจะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่คนครัวก็ไม่จำเป็นต้องทำอาหารจีนแบบ “ซีปู้หว่ออ้าว” อีกต่อไป เนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่ก็ได้มีเฉพาะชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างแต่ก่อนแล้ว และกระแสสังคมสมัยใหม่ซึ่งหันมานิยมอาหารไทย-จีนที่ปรับเป็นสากลมากขึ้น

แม้ปัจจุบัน โงวสจะก้าวมาสู่รุ่นที่ 3 สามารถขยายเครือข่ายงานไปกว้างขวางและทันสมัยเพียงใด หรือสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่ก็ยังยึดหลักการนี้อย่างคงเส้นคงวา ถึงแม้มีพนักงานที่เพิ่มมาก ก็ยังไม่เลิกสวัสดิการอาหารทั้งสามมื้อ และผู้บริหารก็ร่วมมืออาหารด้วยเหมือนเมื่อแรกก่อตั้ง เพียงแต่ปรับรายการอาหารให้สอดคล้องกับยุคสมัย มิใช่ “ซีปู้ หว่ออ้าว” อย่างแต่ก่อน

กิจการค้าของคนจีนยุคก่อนได้ใช้หลักการเลี้ยงอาหารพนักงานนี้มาตลอด แม้หลายรายจะเลิกไปในปัจจุบัน แต่ก็ยังมีบางรายที่ยึดถือปฏิบัติอยู่ ดังกรณีเจ้าของกิจการที่ชลบุรี ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนชาวจีนขนาดใหญ่ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“การเลี้ยงข้าวพนักงานในบริษัทนั้น สมัยคุณพ่อก็มีการเลี้ยงข้าวพนักงานทุกมื้อ บริษัทเราจะมีโรงครัวให้คนงานด้วย แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว เนื่องจากแม่ครัวประจำบริษัทนั้นหายาก อาหารจากโรงครัวบางทีก็ไม่ถูกปากพนักงาน ปัจจุบันจึงให้หาซื้อกินเองตามอสังขัย และยังมีคนที่เข้ามาขายอาหารถึงในบริษัท ซึ่งสะดวกกว่ามาก” (คุณนิยม จุฬาสรีกุล. 13 ตุลาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“เรื่องการเลี้ยงอาหารกลางวันแก่พนักงานนั้น สมัยก่อนมี แต่ปัจจุบันค่อนข้างลำบาก มีความยุ่งยาก เนื่องจากอาหารที่ทำให้บางทีก็ไม่ถูกปากลูกจ้าง จึงจ่ายเป็นค่าจ้างรายวัน และให้หาซื้ออาหารกินเองตามอสังขัย” (คุณสุชาติ ชีวะวิบูลย์พันธุ์. 14 ตุลาคม พ.ศ.2552 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ น่าสังเกตว่า โงวสยังคงดูแลรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์รุ่นแรกของบริษัทไว้ค่อนข้างดี เมื่อมีการโยกย้ายสำนักงานจากทรงวาดมาที่สาทร ก็ยังเคลื่อนย้ายของเก่าแก่ในสำนักงานมาด้วย ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะทำงานประจำตำแหน่งผู้จัดการคนแรกคือ คุณตันจินเก่ง โต๊ะกลมกินข้าวขนาดใหญ่ (ภาพที่ 4- 37) ตู้เซฟเหล็กแผ่นหนาผลิตจากลอนดอน (ภาพที่ 4- 38) โองังดินเผาเคลือบ

หลายใบที่ประทับยี่ห้อ “สะฮวดหลี” ทั้งอักษรไทยและอักษรจีน (ภาพที่ 4-39) เฉพาะโถ่งดินเผานี้ได้มีการนำมาตกแต่งสำนักงานที่อาคารปัญญาธานีด้วย สิ่งของเหล่านี้ย่อมมีคุณค่าในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์สังคมที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนยุคนั้น ได้อย่างดี นอกเหนือจากคุณค่าในฐานะของเก่าแก่ยุคก่อร่างสร้างตัวอีกประการหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่าสิ่งนี้คือ การพยายามรักษาจารีตเดิม ตามหลักการ “คนไม่มีอดีต คือคนไม่มีอนาคต”

ภาพที่ 4- 37 โต๊ะกลมกินข้าวขนาดใหญ่

ภาพที่ 4- 38 ตู้เซฟเหล็ก มีแผ่นโลหะจารึกตัวหนังสือบอกเครื่องหมายการค้าของผู้ผลิตและคำว่า LONDON

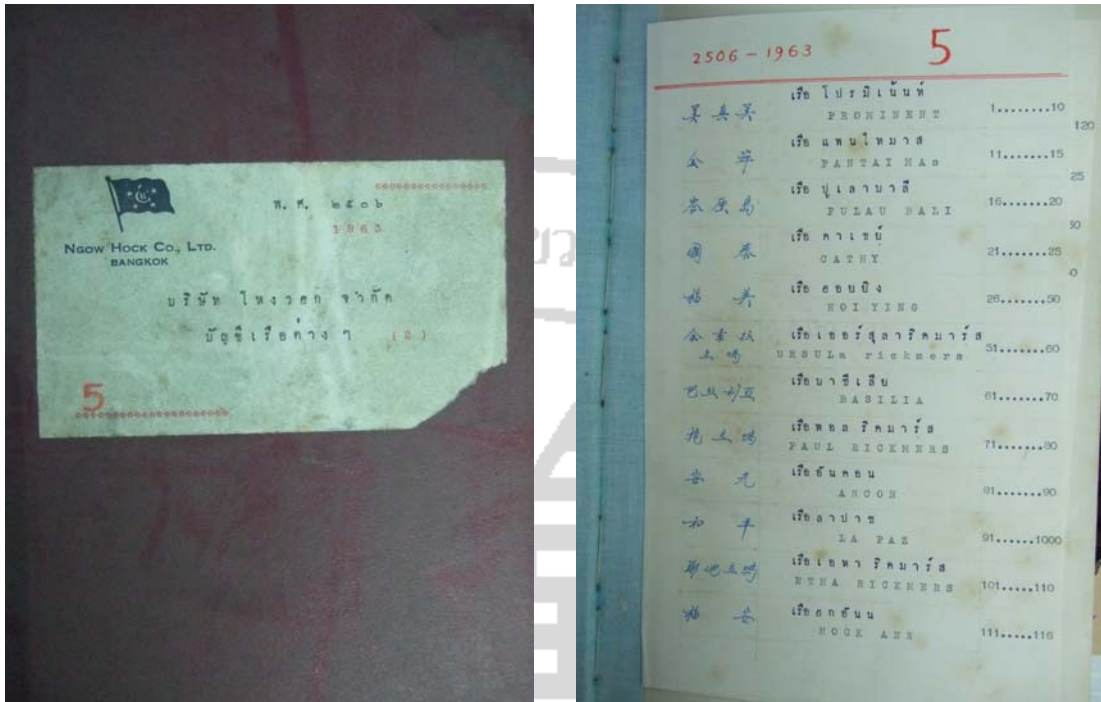
ภาพที่ 4-39 โอ่งดินเผาเคลือบที่ประทับยี่ห้อ “ชะฮวดหลี”

ที่มา : บริษัท โงวฮก จำกัด

สิ่งที่น่าสนใจคือสมุดบันทึกการทำงานของบริษัทที่บันทึกไว้ทั้งภาษาจีน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ อย่างเป็นระเบียบ เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเป็น “โงวฮก” ที่ยังคงลักษณะของความเป็นจีนในไทย แม้จะทำธุรกิจกับชาวตะวันตก (ภาพที่ 4-40)

ภาพที่ 4- 40 หน้าปกสมุดบันทึกเล่มที่ 5 ในกระแสรการใช้งานเมื่อปี ค.ศ. 1963 หรือ พ.ศ. 2506 มีระบบการกำกับหมายเลขสมุดแต่ละเล่ม และบันทึกรายชื่อเรือ ทั้ง 3 ภาษา คือ ไทย จีน อังกฤษ

ที่มา: บริษัท โงวฮอก จำกัด

4.6 การเป็นผู้นำการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ ในสยามประเทศของบริษัท โงวฮอก จำกัด

ข้อมูลจากหลักฐานที่ปรากฏเป็นเอกสารและที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลในระดับผู้บริหารของบริษัท โงวฮอก จำกัด อาจแบ่งวิวัฒนาการของบริษัทออกเป็น 3 ยุค ดังนี้

1. ยุคที่ 1 แรกเริ่ม (ปีพ.ศ. 2472 – พ.ศ. 2516)

เป็นช่วงเริ่มต้นของบริษัท โงวฮอก จำกัด ที่จดทะเบียนในรูปแบบบริษัทโดยดำเนินธุรกิจที่คล้ายคลึงกับชาวจีนรุ่นแรกที่ยอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ธุรกิจส่วนใหญ่มักจะเป็นการรับจ้างขนส่งสินค้าตามฤดูกาลหรือตามความต้องการของลูกค้า เป็นการเริ่มต้นธุรกิจที่ใช้เงินลงทุนไม่สูงนัก แต่ใช้แรงงานคนเป็นหลัก ธุรกิจของบริษัทเริ่มต้นจากการรับจ้างทั่วไปในการรับและขนส่งสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าทางด้านพืชผลทางการเกษตร มีรายได้จากการขนส่งไปยังจุดหมายปลายทางที่ผู้ว่าจ้างต้องการสินค้าเกษตรได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ยางพารา ไม้ซุง ทั้ง

ภายในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น อย่างไรก็ตามบริษัทได้ดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องจนเริ่มมีฐานะเป็นปึกแผ่นและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไปในยุคสมัยนั้น บริษัทยังไม่มีการพัฒนารูปแบบธุรกิจจนถึงขั้นซื้อเรือมาใช้ในการดำเนินธุรกิจของตนเอง เนื่องจากมีราคาสูง ลักษณะที่สำคัญในยุคนี้อีกประการหนึ่งก็คือ การเกิดระบบคอมพิวเตอร์ หรือตัวแทนเรือขึ้น เป็นลักษณะพ่อค้าคนกลางให้กับบริษัทส่งออกต่างประเทศในการรับซื้อข้าวหรือสินค้าอื่นๆ จากแหล่งผลิตภายในประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นตัวกลางในการระบายสินค้าจากตะวันตกสู่สยามประเทศ สาเหตุที่เกิดระบบนี้และขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากชาวจีนมีบทบาทสูงทางการค้าในประเทศไทยรวมทั้งประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาก่อน อาชีพคอมพิวเตอร์เป็นอาชีพพิเศษ เปรียบเหมือนตัวเชื่อมระหว่างสองวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันระหว่างโลกตะวันตกและโลกตะวันออก โดยมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างบริษัทตะวันตกกับพ่อค้าพื้นเมืองชาวจีน ผู้ร่วมงาน ชาวจีนที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์มักจะทำหน้าที่เหรียญของบริษัท ดูแลเรื่องการตลาด รับผิดชอบในกิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับธนาคารท้องถิ่น คนกลุ่มนี้จะแตกต่างจากธุรกิจนายหน้าก็คือ นายหน้าเป็นตัวแทนอิสระแต่คอมพิวเตอร์ถูกว่าจ้างโดยสัญญา กับบริษัทตะวันตก มีฐานะเป็นพนักงานของบริษัทที่ได้รับเงินเดือนและเงินค่านายหน้าเมื่อสามารถทำการค้าสำเร็จ คอมพิวเตอร์คนหนึ่งอาจจะทำหน้าที่เป็นนายหน้าในการจัดหาสินค้า และขายให้บริษัทต่างชาติอื่นๆ มักมีธุรกิจเป็นของตัวเองและของครอบครัวอยู่ด้วย การดำเนินธุรกิจในยุคนี้จะเป็นแบบเรียบง่ายมีการขาดทุนบ้างเป็นครั้งคราวตามวัฏจักรของธุรกิจ ดังจะเห็นได้จากการขนส่งสินค้าไปต่างประเทศบางครั้งสินค้าไม่เต็มลำเรือและในตอนขากลับจำเป็นต้องบรรทุกสินค้าประเภทอื่นให้ฟรีเนื่องจากต้องถ่วงลำเรือให้มีความสมดุล ทำให้ต้องขาดทุนและมีการระดมทรัพย์สินเงินทองจากหุ้นส่วนเข้ามาช่วยบรรเทาปัญหาทางการเงินให้ผ่านพ้นไป อย่างไรก็ตามถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการประกอบธุรกิจของบริษัท

ในยุคแรกถือได้ว่าเป็นยุคบุกเบิกธุรกิจของบริษัทที่พัฒนาจนถึงขั้นรวมกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ดำเนินธุรกิจด้านการขนส่งสินค้าทางเรือเข้าด้วยกัน โดยเกิดจากแนวความคิดที่ว่า “ธุรกิจบริการขนส่งสินค้าทางน้ำน่าจะเกิดขึ้นและบริหารด้วยคนไทยเองได้” เพราะในยุคนี้ระบบเศรษฐกิจและการค้าของไทยส่วนใหญ่จะตกอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของชาวตะวันตกที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดทำให้สามารถสร้างเงินกำไรหรือตั้งราคาได้ตามใจชอบ ทำให้เป็นการสร้างแรงบีบคั้นให้กับพ่อค้าชาวจีนและพ่อค้าชาวไทยที่จะต้องใช้บริการการขนส่งทางเรือของบริษัทชาติตะวันตกเป็นอย่างมาก

2. ยุคที่ 2 พัฒนาการด้านธุรกิจโลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำของบริษัท

(ปี พ.ศ. 2516 – พ.ศ. 2539)

การดำเนินธุรกิจของบริษัท ได้ก้าวหน้าถึงยุคที่สองหรือยุคพัฒนาการด้านธุรกิจโลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำเริ่มต้นด้วยการซื้อเรือมาใช้ในการดำเนินกิจการรับขนส่งสินค้าหากแต่ไม่สามารถประคับประคองให้ดำเนินกิจการไปได้โดยตลอด เนื่องจากมีภาระค่าใช้จ่ายสูงและต้องอาศัยช่วงเรือที่มีทักษะและประสบการณ์ รวมถึงต้องรับภาระต้นทุนด้านพลังงานเชื้อเพลิงสูงไม่คุ้มค่ากับการดำเนินธุรกิจจึงจำเป็นต้องขายเรือไป โดยหันกลับมาเช่าเรือทำการขนส่งสินค้าแทน

หลังจากปี พ.ศ. 2516 ทายาทของบริษัทรุ่นที่ 3 ของคุณ ตันจินเก่ง คือ คุณสุเมธ ตันฐวนิตย์ ได้เข้ามาฝึกงานที่บริษัท ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงที่จะติดตามมา ในยุคนี้นบริษัทมีฐานะทางการเงินเป็นปีกแผ่นมั่นคง ถือเป็นการบุกเบิกธุรกิจทางด้านโลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำของไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ ที่สำคัญคือในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการร่วมตัวจัดตั้งสมาคมเจ้าของเรือไทย หลังจากนั้นบริษัทได้เริ่มขยายงานทางด้านธุรกิจโลจิสติกส์ให้ครอบคลุมและครบวงจรมากขึ้นโดยได้มีการจัดตั้งบริษัทในเครือขึ้นอีกมากมายหลายบริษัท ดังนั้นในปีพ.ศ. 2522 บริษัทได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกอบการรายแรกที่นำตู้คอนเทนเนอร์ไปใช้บรรจุใบยาสูบที่เชียงใหม่โดยทางรถไฟ ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 ได้ก่อตั้งบริษัท Regional Container Lines จำกัด หรือ อาร์ ซี แอล (RCL) ขึ้น เป็นสายการเดินเรือของคนไทยดำเนินธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศระหว่างกรุงเทพฯ สิงคโปร์ และประเทศต่างๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงออสเตรเลีย โดยมีความเชี่ยวชาญในด้านการให้บริการเรือขนถ่ายตู้ลำเลียงสินค้า (Feeder) ในเส้นทาง Intra-Asia ด้วยยานพาหนะที่ทันสมัย เนื่องจากธุรกิจขยายตัวทำให้บริษัทซื้อเรือสำหรับใช้ในการขนส่งลำแรกชื่อว่า “ศิริภูมิ” เมื่อปี พ.ศ. 2534 สำหรับให้บริการขนส่งทางเรือระหว่างท่าเรือกรุงเทพฯ กับสิงคโปร์ และกรุงเทพฯ กับเมืองเกาชุง และในปี พ.ศ. 2531 หลังจากนั้น ได้มีการนำบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และเพิ่มทุนจดทะเบียนจาก 55 ล้านบาทเป็น 84 ล้านบาท มีบริษัทในเครือทั้งที่จดทะเบียนในประเทศไทยและในต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย ปานามา จีน เป็นต้น รวมทั้งสิ้น 26 บริษัท โดยบริษัททั้งหมดประกอบกิจการด้านการขนส่งสินค้าทางทะเลหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีกองเรือประกอบด้วยเรือขนส่งตู้ลำเลียงสินค้าจำนวนทั้งสิ้น 32 ลำ ตั้งแต่ขนาดบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ประมาณ 400 TEU จนถึง 1,500 TEU ให้บริการขนส่งสินค้าในแถบเอเชียอายุการใช้งานของเรือโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ไม่เกิน 5 ปี และในปีพ.ศ. 2541 บริษัทสามารถขนส่งตู้คอนเทนเนอร์รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,290,000 TEU และได้ขยายขอบเขตการให้บริการครอบคลุม

ภูมิภาค เช่น บริการสงขลา-กรุงเทพฯ-กัมพูชา บริการรับส่งสินค้าทางทะเล ศูนย์มอุตสาหกรรม มาบตาพุด รวมถึงการรับส่งสินค้าผลิตภัณฑ์ของบริษัทเข้าไปแข่งขันในตลาดโลกได้สะดวกยิ่งขึ้น

สำหรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจด้านโลจิสติกส์ของบริษัท อาร์ ซี แอล มีผู้ขนส่งสินค้าของบริษัททำการรับและส่งสินค้า โดยมีจุดเริ่มต้นจากการให้บริการรับส่งสินค้าของบริษัทข้ามชาติ ขนาดใหญ่ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าอุปโภคบริโภค และเมื่อบริษัทลูกค้าได้ขยายการลงทุนในประเทศไทยเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและส่งออกไปยังประเทศในภูมิภาคเอเชียทั้งหมด ทำให้บริษัทได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญทางด้านโลจิสติกส์ในส่วนสินค้าทั้งหมดของบริษัทต่างชาติ นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของบริษัท อาร์ ซี แอล ซึ่งเป็นลักษณะของการเป็นบริษัทตัวแทน (Outsource) ในด้านต่างๆ อาทิ การจัดเรือ การจองเรือ การจัดการด้านภาษีศุลกากร การตรวจสอบสินค้า การติดต่อกับผู้จัดหาวัตถุดิบในตอนต้นน้ำ เช่น โรงงานผลิตน้ำตาล การดำเนินงานของบริษัทเริ่มตั้งแต่มียุคพนักงาน 5 คน จนกระทั่งในปัจจุบันมีพนักงานเกือบ 40 คน

ในยุคที่สอง อาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคที่การดำเนินธุรกิจของบริษัท โงวฮก จำกัด มีการขยายตัวเป็นอย่างมาก ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2532 โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทางด้านโลจิสติกส์ และการขนส่งทางน้ำ หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งบริษัท อาร์ ซี แอลแล้วจะพบว่ามีการตั้งบริษัทในเครือขึ้นอย่างมากมาย รูปแบบการขนส่งทางเรือที่เรียกว่า Liner เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากระบบเดิมที่เรียกว่า ระบบดั้งเดิม (Conventional) มาสู่ระบบสมัยใหม่หรือระบบคอนเทนเนอร์ (Container) ก่อนหน้าที่จะเป็นระบบคอนเทนเนอร์นั้น ลักษณะของเรือขนส่งจะเป็นเรือเปล่า สำหรับสินค้าที่จะบรรทุกก็จะถูกนำไปใส่ลังหรือเข่ง แล้วนำมาเรียงกันในระวางเรือ ไม่มีหีบห่อที่เป็นหลักสำหรับห่อหุ้มสินค้า ทำให้การขนถ่ายสินค้าใช้เวลานานเนื่องจากสินค้ามีรูปร่างแตกต่างกันและบรรจุลงในหีบห่อที่แตกต่างกันด้วย อีกทั้งทำให้การควบคุมดูแลกระทำได้ยาก ทำให้มีประสิทธิภาพในการขนถ่ายต่ำ จึงเกิดแนวความคิดที่จะทำให้หีบห่อสินค้ามีลักษณะที่เหมือนกัน สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่น่าเอาระบบตู้คอนเทนเนอร์มาใช้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2493 คือ ก่อนหน้าประมาณ 30 กว่าปีที่ผ่านมา และเริ่มเข้ามาใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ทำให้สามารถขนส่งสินค้าได้มากกว่าเดิมถึง 10 เท่า และทำให้ลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายและขนส่ง การขนส่งจึงต้องใช้เรือขนาดใหญ่ที่บรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาที่ไม่สามารถเข้าเทียบท่าเรือในแต่ละประเทศได้ทั้งหมด เพราะไม่คุ้มค่าใช้จ่าย ต้องมีการขนถ่ายลงเรือที่มีขนาดเล็กและลำเลียงเข้าเทียบท่าเรือในแต่ละประเทศ จึงเกิดแนวคิดที่เรียกว่า Hub and Spoke ขึ้นมา กล่าวคือจะต้องมีท่าเรือที่เป็นศูนย์กลางของการขนส่งแล้วกระจายไปตามท่าเทียบเรือในประเทศต่างๆ ทำให้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย คือ มีศูนย์กลางแล้วกระจายออกไปเปรียบเสมือนเป็นคัมล้อของเกวียนหรือรถ เช่น การที่สิงคโปร์เป็นเมืองท่าศูนย์กลางการขนถ่ายสินค้าทางเรือและกระจายไปยัง

ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวส่งผลดีต่อบริษัท โงวซก จำกัด โดยเริ่มเป็นเอเยนต์ในการขนส่งสินค้าโดยรับสินค้ามาอีกทอดหนึ่ง การที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้เอกชนสามารถเข้ามาประมูลเพื่อลดความแออัดคับคั่งของท่าเรือ ทำให้บริษัท โงวซก จำกัด สามารถเข้ามาบริหารท่าเทียบเรือซึ่งเป็นของเอกชนได้ในระยะเวลาต่อมา

วิวัฒนาการด้านธุรกิจ โลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำของบริษัท ได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการขนส่งอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือเมื่อปี พ.ศ. 2528 บริษัทได้ริเริ่มการนำตู้คอนเทนเนอร์ตู้แรกขนส่งสินค้าไปยังประเทศมาเลเซียทางรถไฟ และนำตู้คอนเทนเนอร์ไปบรรจุขบวนพาราที่จังหวัดสงขลา ในขณะที่ตอนนั้นยังไม่มีท่าเรือน้ำลึก ได้ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจคอนเทนเนอร์ที่สงขลา นอกจากนั้น ยังได้มีการจัดตั้งบริษัท สยามเกตรา อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด หรือ SPIC เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2530 โดยกลุ่มบุคคลผู้ชำนาญด้านการขนส่งสินค้าทางทะเล มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาธุรกิจการเดินเรือของประเทศให้มีความเจริญรุดหน้าเทียบเท่าต่างประเทศ ด้วยตระหนักว่าการขนส่งสินค้าทางทะเลนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบตู้คอนเทนเนอร์ ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกทั้งในด้านการขนถ่ายและความปลอดภัยของสินค้า มีตารางการเดินเรือที่แน่นอน ขนส่งด้วยเรือเดินทะเลที่มีความเร็วสูง เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ซึ่งนับเป็นบริษัทเดินเรือของกลุ่มคนไทยที่สามารถพัฒนาด้านธุรกิจการเดินเรือที่ทันสมัยและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการเดินเรือของคนไทยทำให้การค้าระหว่างประเทศพัฒนายิ่งขึ้น ปัจจุบันบริษัทให้บริการขนส่งตู้คอนเทนเนอร์ระหว่างประเทศไทยและส่วนต่างๆ ของท่าเรือญี่ปุ่น ท่าเรือเซียงไฮ้ ท่าเรือจิงเต่า ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และท่าเรือปูซาน ประเทศเกาหลี โดยมีเรือวิ่งให้บริการทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 เที่ยว

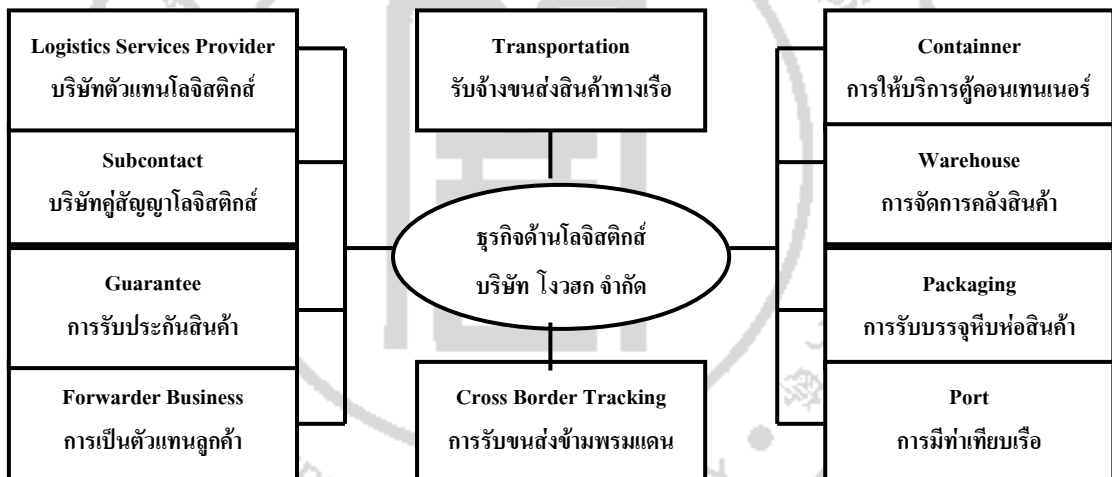
ในปี พ.ศ. 2531 บริษัทได้ขยายขอบเขตของธุรกิจ ในการจัดตั้งสถานีตรวจปล่อยสินค้าขาออกและคลังสินค้าทัณฑ์บน ในนามบริษัท สิ้นชนโซต จำกัด พร้อมกับจัดตั้งบริษัท ไทยพรอสเพอริตี้เทอร์มินอล จำกัด เพื่อดำเนินธุรกิจท่าเรือเอกชนที่จังหวัดสมุทรปราการและที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง เมื่อปี พ.ศ. 2532 ต่อมาในปี พ.ศ. 2532-2533 ได้มีการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อดำเนินธุรกิจกับท่าเรือเอกชน คือ สถานีขนถ่ายสินค้าตู้คอนเทนเนอร์บนบก หรือที่เรียกว่า ICD (Inland Contrainor Depot)

กล่าวโดยสรุป ยุคที่สอง เป็นยุคพัฒนาการด้านธุรกิจ โลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำของบริษัท ซึ่งใช้ระยะเวลาเกือบ 20 ปี (ภาพที่ 4-41) เป็นยุคที่บริษัทได้หลุดพ้นจากสภาวะที่การดำเนินธุรกิจแบบเรียบง่าย พัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปมาสู่การพัฒนาธุรกิจแบบก้าวกระโดด ดังจะเห็นได้จากมีการจัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่มากมายทั้งในลักษณะที่เป็นบริษัทลูก การเป็นคู่สัญญารับจ้าง และ

บริษัทร่วมธุรกิจ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวของบริษัทอย่างรวดเร็ว ประการหนึ่งคือนโยบายของทางราชการที่เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการขนส่งทางเรือ รวมถึงการส่งเสริมอุตสาหกรรมการเดินเรือของคนไทย เช่น การบริหารท่าเทียบเรือ การเป็นบริษัทตัวแทนหรือนายหน้า การขนส่งสินค้านอกเขตท่าเรือ เป็นต้น

พัฒนาการด้านธุรกิจโลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำในยุคนี้ถือได้ว่าเป็นยุคหัวเลี้ยวหัวต่อของการดำเนินธุรกิจที่นับวันจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น จำเป็นที่ต้องอาศัยผู้บริหารของบริษัทที่มีคุณลักษณะมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล และเข้าใจในธุรกิจอย่างลึกซึ้ง ซึ่ง บริษัท ไจวส จำกัด ก็เป็นธุรกิจที่มีคุณลักษณะตามที่กล่าวถึง ทำให้การดำเนินงานขยายตัวอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งการดำเนินธุรกิจขนส่งสินค้าภายในประเทศและขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

ภาพที่ 4- 41 ธุรกิจด้านโลจิสติกส์ของบริษัท ไจวส จำกัด ในยุคที่สอง

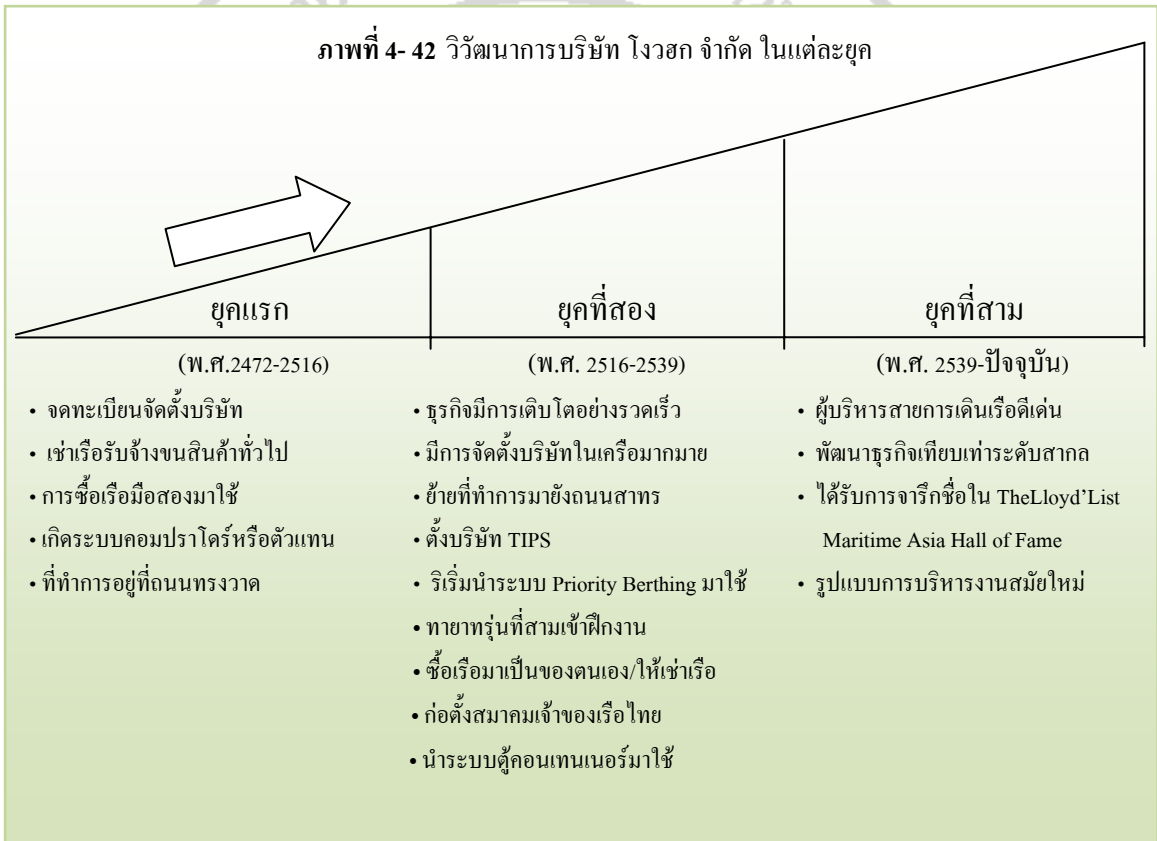

3. ยุคที่ 3 ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2539 - ปัจจุบัน)

เป็นยุคของการเข้ามาบริหารงานเต็มตัวของคุณสุเมธ ต้นฐวนิตย์ ซึ่งนำเอาแนวคิดของผู้บริหารยุคใหม่เข้ามาใช้ในการดำเนินธุรกิจทำให้บริษัทก้าวเข้าสู่การเป็นสถานประกอบการกิจการด้านการเดินเรือที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงการโลจิสติกส์ในระดับประเทศ และในระดับภูมิภาค (ภาพที่ 4- 42) และจากคำประกาศเกียรติคุณที่นายสุเมธ ต้นฐวนิตย์ ในโอกาสที่ได้รับพระราชทาน ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เมื่อปีการศึกษา 2550 ได้ประกาศยกย่องคุณสุเมธ ต้นฐวนิตย์ในฐานะเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งทีริเริ่มนำสิ่งใหม่ๆ ด้านโลจิสติกส์ ดังความตอนหนึ่งว่า “เป็นการเปิดโฉมหน้า ใหม่ของ

กองเดินเรือพาณิชย์ทางทะเลของไทย ไปสู่ระดับนานาชาติอย่างเต็มภาคภูมิ” พัฒนาการด้านโลจิสติกส์ที่สำคัญในยุคนี้ได้แก่ การขยายบทบาทของบริษัทในด้านการให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานของรัฐ โดยริเริ่มนำระบบ Priority Berthing เพื่อแก้ไขความแออัดในท่าเรือคลองเตยในปี พ.ศ. 2540 เป็นผลทำให้สามารถเพิ่มปริมาณการขนส่งได้มากขึ้นอีกเท่าตัว นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งบริษัท ทีไอพีเอส จำกัด เพื่อดำเนินธุรกิจท่าเรือเอกชนที่นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี หลังจากนั้นต่อมาในปีพ.ศ. 2550 ชื่อของคุณสุเมธ ต้นฐวนินต์ย์ ยังได้รับการจารึกชื่อใน The Lloyd' List Maritime Asia Hall of Fame ในฐานะผู้บริหารสายการเดินเรือดีเด่นแห่งเอเชีย นับเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเกียรตินี้ และเป็นความภาคภูมิใจของนักธุรกิจชาวไทยอีกด้วย

ภาพที่ 4- 42 วิวัฒนาการบริษัท โจวฮก จำกัด ในแต่ละยุค

จากการดำเนินธุรกิจที่เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ จนกระทั่งกลายเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในระยะเวลาเพียง 80 ปีที่ผ่านมา การดำเนินธุรกิจของบริษัทยังคงเป็นที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงตลอดเวลา หัวใจสำคัญของการบริหารธุรกิจ นอกจากจะอาศัยการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารบริษัทแล้ว ยังขึ้นอยู่กับหลักปรัชญาที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดย

มุ่งเน้นลูกค้าเป็นสำคัญ พยายามลดช่องว่างในการให้บริการแก่ลูกค้าให้แคบลง ทั้งนี้ อาศัยการสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐที่ยินยอมให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการทำธุรกรรมด้าน โลจิสติกส์ นับเป็นนิมิตรหมายอันดีในความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาขีดความสามารถทางด้าน โลจิสติกส์ให้เกิดความพร้อมและทัดเทียมกับนานาชาติ

การพัฒนาการด้านโลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำผ่านการดำเนินงานของ บริษัท ไทวอช จำกัด

พัฒนาการทางด้าน โลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำของไทยที่สะท้อนผ่านการดำเนินธุรกิจของบริษัท ไทวอช จำกัด นั้น จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลที่ได้จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากการเก็บข้อมูลจริงภาคสนาม ธุรกิจโลจิสติกส์ในอดีตนั้นเกิดขึ้นจากความต้องการที่จะรับและส่งสินค้าพืชผลทางการเกษตรจากผู้ผลิตมายังผู้ซื้อ ซึ่งเป็นธุรกิจที่ชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวจีนโพ้นทะเลในไทยให้ความสนใจ ทั้งนี้อาจเนื่องจากชาวต่างชาติยังไม่มีสิทธิในพื้นแผ่นดินไทยและประกอบอาชีพชาวสวนชาวนาเหมือนคนไทยที่เป็นเจ้าของประเทศ จึงต้องหันไปจับอาชีพทางการบริการ โดยเฉพาะทางการขนส่งสินค้า เนื่องจาก โลจิสติกส์มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ เมื่อประเทศมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นก็จะส่งผลทำให้ธุรกิจทางด้าน โลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำ มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น จนเป็นการสร้างความมั่งคั่งและเจริญรุ่งเรืองให้กับชาวจีนที่อยู่ในไทย

การศึกษาวิวัฒนาการการดำเนินธุรกิจของบริษัท ไทวอช จำกัด จึงเป็นภาพที่ 4-สะท้อนให้เห็นพัฒนาการทางด้าน โลจิสติกส์และการขนส่งทางน้ำในอีกแง่มุมหนึ่ง จากข้อมูลที่ศึกษาวิจัย จะเห็นภาพการกระจายตัวของธุรกิจครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ เริ่มตั้งแต่การจัดหา การจัดเก็บ การผลิต การกระจายสินค้า การขนส่ง จนกระทั่งถึงลูกค้าคนสุดท้าย ซึ่งเป็นลักษณะวงจรของโซ่อุปทานทางด้านอุตสาหกรรมเกษตรที่ชัดเจนยิ่งขึ้น การขยายตัวของธุรกิจเกิดจากการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจของชาวจีนโพ้นทะเลในไทย เช่นเดียวกับชาวต่างชาติอื่นๆ ที่เข้ามาสร้างเครือข่ายธุรกิจของตน จากรูปแบบการดำเนินธุรกิจอย่างง่าย ๆ ในอดีตจนกลายเป็นธุรกิจที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในยุคต่อมา